

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA**

**BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM**

2018-2021

**BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

**Renata Nyčová Hofmanová**

**Týmová spolupráce školního poradenského pracoviště na  
ZŠ Průhonice**

Praha 2021

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Marie Vacínová, CSc.

### **Prohlášení**

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 9. 2. 2021

.....

### **Poděkování**

Děkuji PhDr. Marii Vacínové, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, cenné rady a odborné vedení, které mi jako vedoucí mé bakalářské práce poskytla při jejím zpracovávání.

## **Anotace**

Závěrečná bakalářská práce se zaměřuje na úlohu a postavení poradenských služeb ve výchovně – vzdělávacím procesu na základní škole. Úlohou pedagogických pracovníků při realizaci a koordinaci poradenských služeb ve škole a jejich přínosem pro práci managementu školy.

Tato práce se v teoretické části zabývá objasněním koncepčních záměrů poradenských služeb ve škole, modely poradenského systému na základní škole a v neposlední řadě se zaměřuje na cíle a činnost školního poradenského pracoviště a jeho přínos ve výchovně – vzdělávací práci školy. Pozornost je věnována i začlenění školního poradenského pracoviště do koncepční práce managementu školy, týmové práci poradenských pracovníků a jejich spolupráci s ostatními pedagogy školy.

Bakalářská práce vychází z odborné literatury a informací z ní získaných, sondy a vlastních poznatků a zkušeností autorky, výsledky lze aplikovat do činnosti pracovníků školního poradenského pracoviště.

## **Klíčová slova**

pedagog, poradenství, rodič, speciální poradenství, školní psycholog, týmová spolupráce, výchovný poradce, základní škola, žák

## **Annotation**

This final bachelor's thesis is focused on the function and position of consultancy services in the education – educational process in the elementary school. The role of the educational workers when realizing and co-ordinating consultancy services in the schools and their contribution to school's management function.

The theoretical part of this work deals with the clarification of the conceptual intention of the consultancy services in the schools, models of consultancy system in the elementary school and finally it focuses on the targets and activities of academic consultancy workplace and its contribution to education – school's educational purpose. Furthermore, the attention is dedicated to integration of academic consultancy workplace to conceptual work of school's management, teamwork of consultancy workers and their co-operation with other educators in the school.

The bachelor's thesis is based on the specialized literature and its information, the sonde and author's personal findings and experiences, the outcomes could be applied to activities of academic consultancy workers.

## **Keywords**

Consultancy, educational consultant, educator, parent, primary school, school psychologist, school teamwork, special consultancy, student

# OBSAH

ÚVOD .....	1
I. TEORETICKÁ ČÁST .....	3
1. Teoretická východiska.....	3
1.1. Vymezení pojmu a vývoje výchovného poradenství.....	4
1.2. Definice a funkce výchovného poradenství.....	5
1.3. Profil, osobnost, status a kvalifikační předpoklady výchovného poradce.....	6
1.4. Diagnostická, poradenská, terapeutická, informační a metodická činnost školního poradenského pracoviště .....	9
2. Školní poradenské pracoviště .....	14
2.1. Historie poradenských služeb.....	14
2.2. Vymezení fungování školního poradenského pracoviště, právní normy.....	15
2.3. Obsah činnosti a pracovní náplň výchovného poradce v rámci běžné základní školy .....	17
2.4. Spolupráce výchovného poradce s metodikem prevence a školním psychologem v rámci školy a s dalšími institucemi .....	24
2.4.1. Výchovný poradce a školní metodik prevence.....	24
2.4.2. Výchovný poradce a školní psycholog.....	25
II. PRAKTICKÁ ČÁST .....	27
3. Metodologie empirického šetření .....	27
3.1. Cíl.....	27
3.2. Metody výzkumného šetření .....	27
3.3. Výzkumné otázky, hypotézy, výběr a popis výzkumného vzorku .....	28
3.3.1. Výzkumné otázky.....	28
3.3.2. Výzkumné hypotézy.....	29
3.3.3. Charakteristika a průběh výzkumného šetření.....	29
4. Výsledky šetření.....	31
4.1. Průběh a analýza výsledků šetření.....	31
4.2. Shrnutí praktické části .....	53
4.3. Závěr šetření a doporučení .....	55
ZÁVĚR.....	60
Seznam zdrojů.....	62
Příloha I: Dotazník .....	655
Seznam grafů.....	700

## ÚVOD

Školní prostředí je pro člověka jedním z nejdůležitějších, v němž má možnost se během svého života pohybovat, a to již od poměrně útlého věku. Vedle rodiny je možné právě na školu nahlížet coby instituci, která dítě (a následně pak taktéž i dospívajícího jedince) formuje po všech jeho stránkách.

Z uváděných důvodů je více než vhodné, aby škola dítěti – žákovi – poskytovala co možná nejširší spektrum služeb zasluhujících se o jeho harmonický vývoj do budoucna. O to více je možné daný názor považovat za oprávněný, jelikož (na rozdíl od již zmiňované rodiny, která též neoddiskutovatelně zásadním způsobem působí na osobnost jedince, jenž se do ní narodil) ve škole je žák vystaven působení nikoli pouze dospělých autorit, ale zejména autorit, které by měly mít příslušnou erudici, odborné vzdělávání podporující jejich nejvhodnější přístup ke každému jednotlivci.

Kromě výuky určitých předmětů v konkrétních hodinách, v nichž je působeno na rozvoj kompetencí žáků různého věku je pak v současnosti taktéž dbáno na to, aby škola dokázala zajistit péči těm žákům, kteří v určitém ohledu „vybočují“ z běžného standardu a potřebují kvůli tomu pomoc odborníka. Ať už se jedná o jedince se speciálními vzdělávacími potřebami, žáky nacházející se aktuálně v zátěžové životní situaci, nebo jinak znevýhodněné jedince, škola by měla být (v ideálním případě) schopná podobného jedince identifikovat a poskytnout mu minimálně základní pomoc v rovině poradenství, které je u mladších žáků směřováno k jeho zákonným zástupcům a na jehož základě je poté možné, aby se znevýhodněný žák s rodiči rozhodl pro případné další kroky dopomáhající k řešení nevyhovujících podmínek apod.

Ve výše naznačených případech nedochází k „podání pomocné ruky“ běžnými pedagogy edukujícími žáka například v oblasti matematiky či českého jazyka, ale odborníky zaměstnanými v rámci takzvaného školního poradenského pracoviště, které by mělo být při konkrétní vzdělávací instituci zřízeno.

V této práci bude pozornost směřována právě ke zmíněné instituci fungující v rámci prostředí školy, tedy ke školnímu poradenskému pracovišti konkrétně zvolené základní školy působící na území České republiky. Bude se jednat o Základní školu Průhonice.

V centru zájmu bude stát snaha o popis fungování školního poradenského pracoviště uváděné základní školy včetně zde uplatňované součinnosti a vzájemné koordinace jednotlivých osob, kteří podobné pracoviště utvářejí (jsou jeho součástí). Cílem bude zjistit (detekovat) nejčastější problémy vyvstávající na úrovni komunikace členů školního poradenského pracoviště s jednotlivými pedagogickými pracovníky školy a tyto charakterizovat, dále pak zmapovat odbornou připravenost pedagogických pracovníků v základní škole z hlediska metod výchovného poradenství, prevence a spolupráce se školním psychologem a speciálním pedagogem jako takové.

V teoretické části bude za tímto účelem pracováno s teoretickými poznatky z oblasti pedagogiky a přidružených oborů proto, aby bylo nejprve možné zakotvit pojem výchovného poradenství, jeho vývoj, definici, funkci, stejně jako i požadavky kladené na osobu vykonávající post výchovného poradce. Na základě práce se zdroji bude v rámci teorie dále představeno v obecné rovině fungování školního poradenského pracoviště s ohledem na historii poradenských služeb, příslušné právní normy, obsahovou náplň činnosti výchovného poradce na základních školách a jeho spolupráce se školním psychologem a metodikem prevence.

Na teoretické poznatky naváže práce v empirické druhé polovině textu, jehož cílem bude provedení výzkumného šetření se zaměřením na zjištění toho, v jakých oblastech je úloha výchovného poradce na běžných základních školách důležitá a prospěšná. Z dílčích cílů pak bude též zaměřena pozornost na zjištění, zda se výchovný poradce věnuje v dostatečné míře všem oblastem svého působení, které z oblastí jsou pro výchovného poradce klíčové, a zda se vyskytují oblasti, kterým nepřikládá takovou důležitost a vnímá je jako marginální. V tomto případě bude věnována pozornost tomu, zda podobné opomíjení nemůže poškozovat týmovou spolupráci školního poradenského pracoviště.



# I. TEORETICKÁ ČÁST

Vzhledem k tomu, že pro popis fungování školního poradenského pracoviště v běžné základní škole je nezbytně nutné zpracování základních pojmů, bude první polovina práce vycházet z odborné literatury coby zdroje informací zakotvujících potřebné pojmy a jejich souvislosti.

Kromě parafrází či citací odborných monografií, článků, sborníků či vhodných elektronických zdrojů bude v rámci teoretické části textu pracováno taktéž s příslušnými předpisy legislativních norem a prezentovány budou i poznatky týkající se problematiky fungování školních poradenských pracovišť či samotného výchovného poradce vycházející z výzkumných šetření na daná témata.

První polovina teoretické části bude věnována tématice výchovného poradenství a profesionálů, kteří jej v institucích škol poskytují. Ve druhé části se pak soustředím na fungování školního poradenského pracoviště, jehož je výchovný poradce součástí.

## 1. Teoretická východiska

V teoretické části budou prezentovány poznatky čerpané z teoretických zdrojů – odborných monografií a případných dalších zdrojů – které se vztahují k výchovnému poradenství coby odbornému pojmu a jeho vymezení, včetně vývoje dané oblasti zájmu. Dále pak zde budou předloženy poznatky týkající se funkce výchovného poradenství. Opomenuty nebudou ani základní požadavky na vychovatele postu výchovného poradce, a to z hlediska jeho osobnostních charakteristik, profilu, statusu a kvalifikačních předpokladů. V poslední části kapitoly budou uvedena témata činnosti osoby vykonávající profesi výchovného poradce ve školství, a to z hlediska diagnostického, informačního, terapeutického, metodického a poradenského. V posledním uváděném bodě bude výkon profese propojen s informacemi o fungování nikoli výchovného poradce jako samostatné osoby, ale jako jedince, který je součástí takzvaného školního poradenského pracoviště.

## 1.1. Vymezení pojmu a vývoje výchovného poradenství

Výchovné poradenství je institucí působící v oblasti prevence disharmonického vývoje individuálních jednotlivců v rámci školské soustavy.<sup>1</sup> Doplnit lze, že (vedle takových institucí, jakými jsou zařízení pro mládež) se jedná o nejmladší instituci/zařízení.<sup>2</sup>

Z hlediska vývoje s ohledem na jeho historickou rovinu tak je tedy možné výchovné poradenství považovat poměrně za novinku, jelikož v péči o jednotlivce v případě podezření na ohrožení jeho harmonického vývoje ve spojení se školním prostředím jsou vývojově staršími institucemi právě zmiňovaná zařízení pro mládež.

Dle Šturmy je možné o první poradně zabývající se diagnostikou a také nápravou výchovných problémů školáků hovořit v souvislosti s rokem 1896, kdy tato vzniká ve Spojených státech amerických, konkrétně ve Filadelfii, a to na Pensylvánské univerzitě.<sup>3</sup> Za zakladatele výchovného poradenství tak lze tedy považovat osobu, která stála za zrodem uváděné instituce, kterou je David Lightner Witmer, pedagog.<sup>4</sup>

V České republice v současnosti existuje celý systém zajišťující výchovné poradenství. Na základě vyhlášky o poskytování poradenských služeb ve školství jsou do tohoto systému zahrnovány nejen školní poradenská pracoviště (tato fungují při základních a středních školách), ale dále také i takzvaná školská poradenská zařízení, která jsou zastoupena speciálně pedagogickými centry a pedagogicko-psychologickými poradnami.<sup>5</sup>

Výchovné poradenství není v očích veřejnosti natolik negativně konotativně zatíženo, jako je tomu v případě zařízení pro mládež zahrnujících výchovné ústavy, psychiatrické nemocnice apod.<sup>6</sup> V daném ohledu je tedy možné skrze něj ovlivňovat potřebné klienty bez toho, aby těmto byla přisuzována „nálepka“ vyvolávající odmítavé postoje jejich blízkého či vzdáleného sociálního okolí.

---

<sup>1</sup> ŠNÝDROVÁ, Ivana. *Psychodiagnostika*. Praha: Grada, 2008, s. 71.

<sup>2</sup> Tamtéž.

<sup>3</sup> In: JEDLIČKA, Richard, Jaroslav KOŤA a Jan SLAVÍK. *Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání*. Praha: Grada, 2018, s. 360.

<sup>4</sup> In: JEDLIČKA, Richard, Jaroslav KOŤA a Jan SLAVÍK. *Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání*. Praha: Grada, 2018, s. 360.

<sup>5</sup> PEŠOVÁ, Ilona a Miroslav ŠAMALÍK. *Poradenská psychologie pro děti a mládež*. Praha: Grada, 2006, s. 11.

<sup>6</sup> ŠNÝDROVÁ, Ivana. *Psychodiagnostika*. Praha: Grada, 2008, s. 71.

Výchovné poradenství je spojováno běžně zejména s tematikou žáků vykazujících speciální vzdělávací potřeby.<sup>7</sup>

## 1.2. Definice a funkce výchovného poradenství

Jak uvádí Šnýdrová, výchovné poradenství je službou „první linie“<sup>8</sup>. Dle Vališové, Kasíkové a Bureše je možné poradenství v rámci školního prostředí považovat za vztah vznikající na úrovni dvou jedinců, nebo také i případně na úrovni jedinec versus skupina osob – tento vztah je utvářen: „za účelem nalezení oboustranně akceptovatelné cesty při řešení výchovných či vzdělávacích problémů žáka.“<sup>9</sup>

Cílem výchovného poradenství je přivedení žáka k tomu, aby získal náhled na svoji stávající situaci a k tomu, aby motivovaně a aktivně danou situaci řešil (samozřejmě ve spolupráci s pedagogy a také vlastními rodiči).<sup>10</sup>

V České republice je jednou ze základních legislativních norem zakotvujících výchovné poradenství *Zákon o poradenských službách poskytovaných ve školách a školských zařízeních*.<sup>11</sup>

V rámci školních poradenských pracovišť mohou být zřizovány následující odborné posty:<sup>12</sup>

- Funkce školního psychologa;
- Funkce školního speciálního pedagoga;

---

<sup>7</sup> Srov. např. LECHTA, Viktor, ed. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010, s. 186.

<sup>8</sup> ŠNÝDROVÁ, Ivana. *Psychodiagnostika*. Praha: Grada, 2008, s. 71.

<sup>9</sup> VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2., rozš. a aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2011, s. 334.

<sup>10</sup> Tamtéž.

<sup>11</sup> VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2., rozš. a aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2011, s. 334.

<sup>12</sup> PEŠOVÁ, Ilona a Miroslav ŠAMALÍK. *Poradenská psychologie pro děti a mládež*. Praha: Grada, 2006, s. 11.

- Funkce školního metodika prevence;
- Funkce výchovného poradce.

Na rozdíl od školního psychologa a školního speciálního pedagoga, jejichž přítomnost v jednotlivých vzdělávacích institucích není vždy běžnou, s výchovným poradcem se lze setkávat na všech základních školách fungujících v České republice.<sup>13</sup> Jak poradenské, tak preventivně výchovné kompetence výchovného poradce a případných dalších členů školního poradenského pracoviště jsou zakotveny v příslušných předpisech legislativy.<sup>14</sup>

Společně s třídním vyučujícím pak uvádění odborníci zpravidla utvářejí intervenční tým v případech, kdy je nutné u žáka v určitém ohledu zakročit proto, aby bylo předcházeno možnosti narušování jeho vývoje a prospívání.<sup>15</sup>

### 1.3. Profil, osobnost, status a kvalifikační předpoklady výchovného poradce

Výchovný poradce nepůsobí v oddělené instituci, kam jej musejí chodit jeho klienti navštěvovat. Výhodou výkonu dané profese vůči (potenciální) klientele je zejména fakt, že poradce působí přímo ve škole, do níž žáci docházejí a tito tak mají možnost – stejně jako i jejich zákonní zástupci, nebo v případě potřeby i pedagogičtí pracovníci působící ve školním zařízení – se s ním osobně setkávat, navazovat kontakt a interagovat i mimo vymezená plánovaná setkání.<sup>16</sup>

Jak se lze dočíst k náplni práce výchovného poradce, tato sestává zejména z poradenství týkajícího se volby povolání jednotlivých žáků a dále pak z odborné intervence potřebné u těch žáků, kteří vykazují speciální vzdělávací potřeby.<sup>17</sup> Orientaci výchovného poradce zejména právě na poradenství samotné pak ve své publikaci uvádí taktéž například autor Martínek, který upozorňuje na důležitost zejména kariérního poradenství, tedy na oblast

<sup>13</sup> JEDLIČKA, Richard, Jaroslav KOŤA a Jan SLAVÍK. *Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání*. Praha: Grada, 2018, s. 359.

<sup>14</sup> Tamtéž.

<sup>15</sup> Srov. HOLÁ, Lenka. *Mediace a možnosti využití v praxi*. Praha: Grada, 2013, s. 369.

<sup>16</sup> ŠNÝDROVÁ, Ivana. *Psychodiagnostika*. Praha: Grada, 2008, s. 71.

<sup>17</sup> Mají na to! Jak podpořit sociálně znevýhodněné děti na ZŠ. *Výchovný poradce* [online]. 2020 [cit. 2020-06-18]. Dostupné z: <http://www.majinato.cz/29-vychovny-poradce.php>.

představ a plánů pro volbu budoucího povolání u žáků, kteří mají v blízké době absolvovat vzdělání v konkrétní instituci (právě s volbou povolání tedy může výchovný poradce do značné míry dopomoci).<sup>18</sup> Martínek však zároveň jedním dechem upozorňuje na to, že v rámci moderní podoby fungování společnosti s jejími rozvinutými technologiemi poradenská funkce výchovného poradce v oblasti volby povolání žáka postrádá smysl.<sup>19</sup>

V komentáři k dalšímu vymezení práce výchovného poradce je uváděno kupříkladu následující: „*standardní činnosti ukládané výchovným poradcům jsou poměrně široké.*“<sup>20</sup> Dle Martínka by se měli výchovní poradci v současnosti orientovat zejména na výchovné potíže žáka (tedy zejména detekovaných problémových jednotlivců), dále by pak měl komunikovat se zákonnými zástupci žáků (zejména v rámci vysvětlování případných potíží, jež jejich potomek vykazuje – jejich příčin apod.).<sup>21</sup>

Funkci výchovného poradce vykonává zpravidla osoba nejen kvalifikovaná (s potřebným vzděláním), ale zároveň také i výrazně profesně (pedagogicky) zkušená a osobnostně i sociálně zralá.<sup>22</sup>

Z hlediska vzdělání platí, že studium pro výchovné poradce podstupují pedagogové s minimálně dvouletou (doporučuje se až pětiletá) praxí v oboru, tedy již profesně zkušení jedinci, po absolvování studia pro výchovné poradce – které je součástí systému celoživotního vzdělávání zajišťovaného českými vysokými školami a mělo by trvat minimálně po čtyři semestry – jedinec získává specializaci umožňující mu metodologickou činnost.<sup>23</sup> Studium v daném ohledu stanovuje vyhláška č. 317/2005 Sb.,<sup>24</sup> o níž bude v textu ještě blíže hovořeno v podkapitole 2.2.

---

<sup>18</sup> MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s. 121.

<sup>19</sup> Tamtéž.

<sup>20</sup> Mají na to! Jak podpořit sociálně znevýhodněné děti na ZŠ. *Výchovný poradce* [online]. 2020 [cit. 2020-06-18]. Dostupné z: <http://www.majinato.cz/29-vychovny-poradce.php>.

<sup>21</sup> MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s. 121.

<sup>22</sup> HLAĎO, Petr. *Profesní orientace adolescentů: poznatky z teorií a výzkumů*. Brno: Konvoj, 2012, s. 53.

<sup>23</sup> SVOBODOVÁ, Dagmar. *Profesní poradenství: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2015, s. 84.

<sup>24</sup> KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014, s. 145.

V rámci takzvaného dalšího vzdělávání pracovníků je pak kladen důraz na: „zajišťování souladu mezi profesní způsobilostí výchovných poradců k poradenské intervenci a jejich subjektivní kvalifikaci.“<sup>25</sup>

Výchovný poradce je ve své podstatě pomáhajícím pracovníkem.<sup>26</sup> Může se jednat o osobu bez poradenského titulu oficiálního charakteru, ovšem je nutné, aby se jednalo o člověka s příhodnými osobnostními předpoklady pro výkon dané funkce.<sup>27</sup> Jedná se doslova o tradičního poskytovatele poradenských služeb jak na základních, tak také na středních školách v České republice.<sup>28</sup>

Pro výkon profese na postu výchovného poradce je přesto jako předpoklad uváděna zejména specializace v podobě absolvování studia výchovného poradenství (zahrnuje specializaci ve sféře pedagogiky, speciální pedagogiky a také psychologie) – tato zajišťuje možnost výkonu specializované činnosti výchovného poradce z hlediska metodologického.<sup>29</sup>

V praxi je dbáno na to, aby u výchovných poradců docházelo k co možná největšímu souladu mezi jejich profesní způsobilostí a subjektivní kvalifikací.<sup>30</sup>

Jedním z předpokladů umožňujících efektivní vývoj poradenské činnosti je činnost diagnostická, na jejímž základě jsou posuzovány jevy, které jedince ovlivňují a případné další podněty působení a jejich dopady.<sup>31</sup> Právě pro možnost správné diagnostiky je nutná dostatečná kvalifikace pracovníka tak, aby byl tento schopen posoudit všechny jevy působící na socializaci dítěte.<sup>32</sup>

Odborné kompetence, stejně jako i osobnostní předpoklady jsou základní podmínkou výběru vhodného kandidáta nikoli pouze pro výkon na postu výchovného poradce, ale pro

---

<sup>25</sup> SVOBODOVÁ, Dagmar. *Profesní poradenství: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2015, s. 84.

<sup>26</sup> KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014, s. 145.

<sup>27</sup> Tamtéž.

<sup>28</sup> KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014, s. 145.

<sup>29</sup> SVOBODOVÁ, Dagmar. *Profesní poradenství: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2015, s. 84.

<sup>30</sup> Tamtéž.

<sup>31</sup> JEDLIČKA; In: VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 367.

<sup>32</sup> Tamtéž.

zastávání jakékoli pozice v týmu školního poradenského pracoviště (tedy i postu školního metodika prevence, školního psychologa, nebo školního speciálního pedagoga).<sup>33</sup>

#### **1.4. Diagnostická, poradenská, terapeutická, informační a metodická činnost školního poradenského pracoviště**

Jak již bylo zmíněno v podkapitole 1.3. textu, pro možnost vykonávat poradenskou činnost jsou zcela zásadní procesy a nástroje diagnostiky. O daném faktu hovoří ve své publikaci například Vališová s Kasíkovou a Burešem.<sup>34</sup>

Konkrétněji je možné se k danému bodu zájmu dozvědět, že pedagogická diagnostika je ve své podstatě vědeckou disciplínou zabývající se: „*otázkami hodnocení úrovně výchovně – vzdělávacího procesu, jeho podmínkami a výsledky.*“<sup>35</sup> Cílem pedagogické diagnostiky je zhodnocení podmínek ovlivňujících rozvoj konkrétního jedince – žáka – v co možná nejkomplexnějším možném pojetí dané snahy, a to na základě zájmu o:<sup>36</sup>

- Sociální situaci žáka (jeho rodiny);
- Hospodářskou situaci rodinného systému, z něžž žák pochází;
- Kulturní situaci žáka a jeho rodiny;
- Výchovné působení institucí mimoškolního charakteru na žáka/studenta;
- Kvalitu interakcí neformálního charakteru, jež žák vede (s kamarády, partou apod.).

Na základě výše uváděných charakteristik pedagogické diagnostiky je možné hovořit o její odlišnosti od diagnostiky psychologické, o níž se může tato taktéž opírat, ovšem je nutné mít na paměti, že psychodiagnostika je zaměřena na: „*zjišťování a měření duševních vlastností a stavů, případně dalších osobnostních charakteristik individua.*“<sup>37</sup>

---

<sup>33</sup> HOLÁ, Lenka. *Mediace a možnosti využití v praxi*. Praha: Grada, 2013, s. 369.

<sup>34</sup> JEDLIČKA, In: VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2., rozš. a aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2011, s. 367.

<sup>35</sup> JEDLIČKA, In: VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2., rozš. a aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2011, s. 367.

<sup>36</sup> Tamtéž.

<sup>37</sup> JEDLIČKA, In: VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2., rozš. a aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2011, s. 367.

Pedagogická diagnostika (pedagogický rozbor) společně právě s psychologickou diagnostikou tvoří základní východisko poradenství pedagogicko – psychologického charakteru.<sup>38</sup> Vzhledem k tomu, že členem školního poradenského pracoviště by měl být (kromě výchovného poradce) právě také školní psycholog, je možné o daném pracovišti hovořit jakožto o místě a instituci, která poskytuje pedagogicko – psychologické poradenství (kdy psychologická část práce a jí odpovídající úkoly by měly být svěřovány do kompetence osobě s příslušnou erudicí, tedy právě zejména školnímu psychologovi). O tom, že právě školní poradenská centra slouží coby poskytovatelé (zajišťovatelé) pedagogicko – psychologických poradenských služeb, hovoří ve své publikaci například autor Lechta.<sup>39</sup>

V návaznosti na již uváděné je možné zmínit, že případná terapeutická činnost v rámci školního poradenského pracoviště připadá do kompetence taktéž školnímu psychologovi.<sup>40</sup> Uváděná informace je logická z toho důvodu, že terapie je dle odborníků metodou uplatňovanou na různých populacích klientů právě psychology.<sup>41</sup> Školní psycholog v rámci svých kompetencí může jednak poskytovat akutní pomoc v rámci takzvaných krizových intervencí, angažuje se v integraci a reedukaci, v pomoci v náročných životních situacích, dále pak poskytují potřebné konzultace a provádí diagnostiku. Tato může být zaměřena například na následující oblasti zájmu:<sup>42</sup>

- Osobnost žáka;
- Intelekt žáka;
- Poruchy chování;
- Poruchy učení;
- Styly učení

---

<sup>38</sup> JEDLIČKA, In: VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2.*, rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 367.

<sup>39</sup> LECHTA, Viktor, ed. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010, s. 171.

<sup>40</sup> Srov. ZAPLETALOVÁ, Jana. *Školní poradenská pracoviště (ŠPP)*. NÚV: Národní ústav pro vzdělávání [online]. 2020 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi/skolni-poradenska-pracoviste>.

<sup>41</sup> Srov. PUGNEROVÁ, Michaela. *Psychologie: pro studenty pedagogických oborů*. Praha: Grada, 2019, s. 89.

<sup>42</sup> ZAPLETALOVÁ, Jana. *Školní poradenská pracoviště (ŠPP)*. NÚV: Národní ústav pro vzdělávání [online]. 2020 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi/skolni-poradenska-pracoviste>.



- Selhávání ve škole;
- Výchovné problémy;
- Adaptační problémy;
- Vztahové problémy;
- Patologické jevy.

Jak se lze dočíst u Zapletalové, tak již pouhá samotná přítomnost psychologa ve škole může působit značným psychoterapeutickým efektem.

Školní psycholog vedle intervenční (terapeutické) a diagnostické činnosti vykonává úkoly poradenské a vzdělávací.<sup>43</sup>

Vedle poradenských služeb zajišťovaných výchovným poradcem tyto poskytuje taktéž například i školní metodik prevence – u daného odborníka se jedná například o poradenství vedené směrem k třídním vyučujícím, zákonným zástupcům žáků projevujících se problematickým způsobem apod.<sup>44</sup> Školní metodik prevence vykonává taktéž činnosti Metodického a koordinačního charakteru.<sup>45</sup>

V souhrnu je možné nahlédnout rozsah činností pracovníků školního poradenského centra skrze následující výčet (kdy je vždy samozřejmě nutné přihlížet zejména k aktuálním potřebám školy a jejích aktérů, na něž jednotliví odborníci mají ideálně co nejlépe reagovat) uvádějící, že služby takového centra zahrnují zpravidla:<sup>46</sup>

---

<sup>43</sup> LAZAROVÁ; In: KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014, s. 55.

<sup>44</sup> VACKOVÁ a ONDRÁČKOVÁ; In: KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014, s. 53.

<sup>45</sup> VACKOVÁ a ONDRÁČKOVÁ; In: KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014, s. 52 – 53.

<sup>46</sup> NPI: Národní pedagogický institut České republiky. *Inkluze (Podpora skutečného vzdělávání v pedagogické praxi): Školní poradenské pracoviště* [online]. 13. 3. 2018 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <http://www.inkluzevpraxi.cz/kategorie-reditel/1149-povinnosti-skolniho-poradenskeho-pracoviste>.

- Sledování zvolených podpůrných opatření a vyhodnocování jejich účinnosti;
- Poskytování podpůrných opatření žákům se speciálními vzdělávacími potřebami;
- Prevenci školní neúspěšnosti;
- Podporu edukace (mimořádně) nadaných žáků;
- Kariérové poradenství;
- Včasně prováděnou intervenci aktuální problémů jednotlivých žáků, stejně jako i třídních kolektivů;
- Předcházení vzniku a rozvoje rizikového chování (například diskriminace, šikany apod.);
- Podporu vzdělávání žáků pocházejících z odlišného kulturního prostředí (odlišných životních podmínek) a jejich sociálního začleňování;
- Spolupráce a interakce (komunikace) na úrovni škola – zákonní zástupci žáků;
- Dlouhodobá průběžná péče o žáky vykazující obtíže v některé z oblastí edukace (tedy buď vzdělávací, nebo výchovné);
- Vytváření příznivého sociálního klimatu k přijímání odlišností (například kulturních) ve škole;
- Metodická podpora učitelům při využívání psychologických/speciálně pedagogických postupů v rámci edukace;
- Průběžné vyhodnocování účinnosti nastavených preventivních programů, jež jsou školou uskutečňovány;
- Spolupráce školy se školskými poradenskými zařízeními při poskytování poradenských služeb.

Z výše uváděného výčtu služeb zajišťovaných školním poradenským pracovištěm je (krom již dříve zmiňovaných poradenských, terapeutických a diagnostických služeb) jasné, že součástí jsou také služby informačního charakteru.

Informační činnost v rámci pracoviště zastává například školní metodik prevence, který je v jejím rámci povinen:<sup>47</sup>

- Zajišťovat a zároveň i předávat odborné informace o problematice takzvaných sociálně patologických jevů ostatním pedagogickým pracovníkům zaměstnaným školou;
- Zajišťovat a předávat informace o nabídkách programů/projektů, o metodách i formách primární prevence specifického charakteru pedagogickým pracovníkům školy;
- Prezentovat výsledky preventivního činění školy;
- Prezentace výsledků získávání nových odborných informací a nabytých zkušeností;
- Vedení databáze spolupracovníků školy z řad jedinců či institucí v oblasti prevence sociálně patologických jevů a její průběžná aktualizace (z těchto spolupracovníků jsou reflektovány orgány státní správy, orgány samosprávy, poradny, zdravotnická zařízení, střediska výchovné péče, orgány sociální péče, Policie České republiky, nestátní organizace zabývající se prevencí, centra krizové intervence apod.).

O tom, jaké konkrétní úkoly tvoří náplň práce každého jednotlivého člena účastného na školním poradenském pracovišti, bude více uvedeno v podkapitole 2.3. předkládaného textu.

---

<sup>47</sup> VACKOVÁ a ONDRÁČKOVÁ; In: KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014, s. 53.

## 2. Školní poradenské pracoviště

Druhá kapitola bakalářské práce bude obsahovat poznatky vztahující se k historii poradenských služeb, k vymezení fungování školního poradenského pracoviště (a právních norem, které podobné fungování zakotvují v legislativě). Další součástí budou informace vztahující se k obsahu činností a pracovní náplně u výchovného poradce fungujícího na běžné základní škole. Poslední oddíl kapitoly bude orientován na oblast tematiky spolupráce výchovného poradce s odborníky zastávajícími ve škole posty metodika prevence, školního psychologa a případnými dalšími partnery, zastoupenými zejména určitými institucemi, na něž musí brát výchovný poradce (a potažmo všichni členové školního poradenského pracoviště) ohled.

Již v úvodu lze důležitost školního poradenského pracoviště ilustrovat například na následujícím vyjádření autora Jedličky, který upozorňuje, že: „*Vhodně koncipovaný a dobře fungující systém poskytování poradenských služeb ve školství je jedním z efektivních nástrojů prevence experimentování s návykovými látkami (...) a dalších rizikových forem chování žáků i prevence nezaměstnanosti absolventů škol.*“<sup>48</sup>

### 2.1. Historie poradenských služeb

V případě poradenských služeb určených mládeži (dětem a dospívajícím jedincům) lze hovořit o poměrně krátké historii, kterou se vyznačují taktéž například i služby informačního charakteru.<sup>49</sup> V tomto ohledu lze hovořit o odlišnosti například od poradenství poskytovaného manželům a partnerům,<sup>50</sup> tedy osobám již plně dospělým.

Jak ve své publikaci uvádí Procházka, tak o systematickém rozpracovávání a také rozšiřování poradenských služeb lze hovořit od doby 50. až 60. let dvacátého století.<sup>51</sup> Procházka pak dále k vývoji poradenských služeb a přístupu uvádí následující komentář: „... *rozvoj poradenství a poradenských služeb v sobě odráží odborné strategie jednotlivých*

---

<sup>48</sup> JEDLIČKA, Richard. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha: Grada, 2015, s. 338.

<sup>49</sup> ČÁKIOVÁ, Julie, Lucie JAROLÍMKOVÁ a HODAČ Tomáš. *Informační centra pro mládež v EU: Informační a poradenské služby*. Praha: MŠMT, 2010, s. 17.

<sup>50</sup> Srov. NOVÁK, Tomáš a Petr ŠMOLKA. *Manželské a rodinné poradenství*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016, s. 9.

<sup>51</sup> PROCHÁZKA, Roman. *Teorie a praxe poradenské psychologie*. Praha: Grada, 2014, s. 18.

*poradců, kteří integrují aktuální poznatky psychologických a jiných vědních oborů s ohledem na potřeby praxe.*<sup>52</sup>

Z uváděného komentáře lze vyvozovat jednak to, že integrální součástí poradenské praxe jsou poznatky a praktické postupy psychologie, což potvrzuje informace o důležitosti a místu školního psychologa ve školním poradenském pracovišti. Dále pak z uváděného vyplývá, že se mohou postupy poradenství odlišovat jednotlivce od jednotlivce v závislosti na vlastním příklonu poskytovatele k určitému poradenskému systému, jeho preferencím a zkušenostem.

Poradenské služby a jejich historii lze detailněji představovat jak ve vztahu k disciplínám, v jejichž rámci je poradenství provozováno/poskytováno,<sup>53</sup> tak také i s přihlédnutím k populaci, jíž jsou poskytované služby určeny.<sup>54</sup>

V rámci předkládané práce je ovšem pozornost specificky orientována na poradenství určené právě mládeži – školou povinným jedincům – díky čemuž uváděné stručné informace o poradenství obecně a službách určených právě mládeži tak, jak byly v kapitole prezentovány, jsou dostatečnou sondou do zvolené problematiky.

## **2.2. Vymezení fungování školního poradenského pracoviště, právní normy**

Jak se lze dočíst u autora Pilaře: „*Význam poradenských služeb ve školství vzrůstá.*“<sup>55</sup> Nikoli pouze tedy například činnost v rámci pedagogicko-psychologických poraden či speciálně pedagogických center, ale taktéž i školních poradenských pracovišť tedy nelze podceňovat, naopak je vhodné vyzdvihovat jako aktuální a potřebné.

---

<sup>52</sup> PROCHÁZKA, Roman. *Teorie a praxe poradenské psychologie*. Praha: Grada, 2014, s. 18.

<sup>53</sup> Srov. např. VOJTÍŠEK, Petr. *Princip solidarity ve financování služeb sociální péče*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018, s. 43.

<sup>54</sup> Srov. např. HLÁDO, Petr. *Profesní orientace adolescentů: poznatky z teorií a výzkumů*. Brno: Konvoj, 2012, s. 51.

<sup>55</sup> In: JEDLIČKA, Richard. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha: Grada, 2015, s. 338.

Kromě aktuálnosti a významu fungování školních poradenských pracovišť je ovšem nutné představit jejich praxi zakotvenou v aktuálně platné legislativě. Pro účely tohoto záměru bude hovořeno zejména o následujících právních normách:<sup>56</sup>

- *Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních* – v její novelizované podobě se lze v dané vyhlášce například dozvědět, že služby poskytované školou i školským poradenským pracovištěm jsou zajišťovány pro žáky bezplatně, nebo také, že pro poskytování poradenských služeb ve školách existují určitá konkrétně stanovená pravidla (jmenovat lze například nutnost dodržování etických zásad, informovanost žáků a rodičů o poradenských službách nabízených školou, vycházení z individuálních potřeb jednotlivce apod.);<sup>57</sup>
- *Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných* ve svém obsahu uvádí například fakt, že v případech, kdy žákům se speciálními vzdělávacími potřebami nepostačuje aplikace prvního stupně podpurných opatření, pak škola doporučuje žákovi využití služeb školského poradenského zařízení, v němž může dojít k posouzení individuálních potřeb podobných jedinců;<sup>58</sup>
- *Ve Vyhlášce 317/2005 Sb.* se lze dočíst informace o tom, jaké předpoklady (například dosažený kariérní stupeň apod.) musí pedagog v obecné rovině splňovat, aby se kromě běžné výuky mohl například angažovat v oblasti poradenství; konkrétně jsou zde pak stanoveny podmínky studia, jež musí splňovat osoba, která se ve škole uchází o post výchovného poradce;<sup>59</sup>

---

<sup>56</sup> Srov. např. MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Zákony: Vybrané zákony vztahující se k prevenci* [online]. 2020 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/zakony-1>.

<sup>57</sup> *Vyhláška č. 197/2016 Sb., Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky*, § 1 a 2 [online]. 17. 6. 2016 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-197>.

<sup>58</sup> *Vyhláška č. 27/2016 Sb., Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných*, § 2(2) [online]. 28. 1. 2016 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27>.

<sup>59</sup> *Vyhláška č. 317/2005 Sb., Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků* [online]. 25. 11. 2014, § 8 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-317>.

- *Zákon č. 561/2004 Sb. – Školský zákon* například jasně stanovuje povinnost pedagogů zachovávat mlčenlivost ohledně výsledků poradenské pomoci školního poradenského pracoviště, s nimiž tito přicházejí do styku;<sup>60</sup>
- *Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících* krom jiného například zakotvuje, že jak psycholog, tak například speciální pedagog (vedle běžných vyučujících) jsou pedagogickými pracovníky, kteří mohou vykonávat přímou pedagogickou činnost.<sup>61</sup>

Výše uvedený výčet zákonných norem ilustruje fakt, že školní poradenská pracoviště jsou aktuálním tématem – stejně jako i jednotliví jejich zástupci – a jsou zmíněna v celé řadě předpisů upravujících jejich fungování či dílčí charakteristiky.

Jako zajímavost pak lze k legislativnímu zakotvení fungování členů školního poradenského pracoviště uvést informaci o tom, že školní psychologové nemají co do výkonu své práce vlastní oporu v zákoně. Jak se lze dočíst na stránkách *Národního ústavu pro vzdělávání*, tak na školách daní odborníci fungují v České republice již od roku 1990, ovšem ve školském systému až do nynějška nejsou legislativně ukotveni (ředitelé školních institucí je mají tendenci přesto přijímat, stejně jako psychologové přistupují na možnost se profesně právě ve školách uplatňovat).<sup>62</sup>

### **2.3. Obsah činnosti a pracovní náplň výchovného poradce v rámci běžné základní školy**

Školní poradenská pracoviště mají svůj zásadní význam, a to bez ohledu na to, kolik žáků do základních či středních škol dochází v absolutních číslech. Daný fakt dotvrzuje ve své publikaci Pilař, který upozorňuje na to, že i v případě možného aktuálního trendu ubývání žáků ve školách (snižování jejich počtu) byly zaznamenány situace narůstajícího počtu těch

<sup>60</sup> *Zákon č. 561/2004 Sb., Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*, § 22b(e) [online]. 1. 10. 2020 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>.

<sup>61</sup> *Zákon č. 563/2004 Sb., Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*, § 2(2) [online]. 12. 1. 2016 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

<sup>62</sup> ZAPLETALOVÁ, Jana. *Školní poradenská pracoviště (ŠPP)*. NÚV: Národní ústav pro vzdělávání [online]. 2020 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi/skolni-poradenska-pracoviste>.

jedinců, kteří vykazovali problémové chování a jednání – například se manifestovali poruchami učení, hyperaktivitou, problémy či přímo poruchami chování apod.<sup>63</sup>

Jako na další skupinu žáků, u nichž se zpravidla projevují problémy v adaptaci na školní prostředí a jeho požadavky, pak Pilař upozorňuje na jedince pocházející z rodin s nízkým sociálním statusem, jelikož tito: „... obyčejně přicházejí do školy s velkým deficitem elementárních znalostí (...) a externě se projevují jako děti s hraničním či podprůměrným intelektem.“<sup>64</sup> Výchovný poradce na podobné skupiny osob a jejich potřeby (projevy) reaguje, čímž naplňuje předpoklad ve své praxi co nejkonkrétněji naplňovat potřeby školy, v níž se profesně angažuje.<sup>65</sup>

Výchovný poradce je tedy důležitou osobou pedagogického sboru konkrétních vzdělávacích institucí, stejně jako i součástí týmu utvářeného v rámci jejich školních poradenských pracovišť.

V návaznosti na informace uváděné v oddílu 2.2: předkládaného textu je pak na tomto místě vhodné upozornit, že je nutné, aby měl výchovný poradce (stejně jako i další jeho kolegové působící ve školním poradenském pracovišti) přesně stanovenou pracovní náplň, a to právě v souladu s aktuálně platnou legislativou konkrétní země (v tomto případě tedy legislativou České republiky).<sup>66</sup> Přesné vymezení místa výchovného poradce vychází zejména z jeho dohody se členy vedení konkrétní vzdělávací instituce, a to jak z hlediska organizačního, co do jeho práv a povinností, stejně jako i přímé pedagogické činnosti.<sup>67</sup>

Knotová navíc upozorňuje na to, že v případě fungování školního poradenského pracoviště ve vzdělávací instituci, je více než vhodné vytvořit plán práce pro celé školní poradenské pracoviště (jednotlivé jeho poradenské pracovníky) a přesně určit, kdo zodpovídá za naplňování kterých stanovených úkolů.<sup>68</sup>

---

<sup>63</sup> In: JEDLIČKA, Richard. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha: Grada, 2015, s. 338.

<sup>64</sup> In: JEDLIČKA, Richard. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha: Grada, 2015, s. 338.

<sup>65</sup> Srov. KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014, s. 31.

<sup>66</sup> KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014, s. 31.

<sup>67</sup> Tamtéž.

<sup>68</sup> Tamtéž.



Z uváděných informací vyplývá, že na každé jednotlivé škole může být postavení výchovného poradce poněkud jiné (například právě z organizačního hlediska), ovšem nikdy by nemělo docházet k tomu, že jsou vedením překračovány či opomíjeny základní požadavky na výkon povolání daného odborníka stanovené platnými zákony či vyhláškami. Dále pak také z prezentovaných poznatků vyplývá, že orientace v tom, co je a není úkolem výchovného poradce, je základním předpokladem úspěšného (efektivního) plnění úkolů nikoli pouze jeho samotného, ale potažmo celého školního poradenského pracoviště.

Z uváděných důvodů budou další odstavce podkapitoly věnovány výčtu úkonů, které jednotliví členové školních poradenských pracovišť zpravidla zastávají, které spadají do jejich kompetence a jednotliví odborníci za ně tedy nesou vlastní odpovědnost.

Školní psycholog dle Zapletalové zejména:<sup>69</sup>

- Koordinuje ve škole poradenství pedagogicko-psychologického charakteru;
- Spolupracuje se systémem školy jako takovým (tedy jak s pedagogickým sborem, tak třídními učiteli, zákonnými zástupci žáků i žáky samotnými);
- Účastní se přijímacích řízení;
- Spolupracuje na vytváření strategií/programů orientovaných na rozvoj osobnosti žáků;
- Spolupracuje na tvorbě a pozdější realizaci preventivních programů zneužívání návykových látek, stejně jako i programů zaměřených na negativní jevy v chování žáků;
- Na průběžné bázi pracuje s kolektivy žáků tak, aby skrze procesy sociálního učení ovlivňoval třídní a školní klima;
- Monitoruje problémové projevy v chování žáků (na pravidelné bázi činí analýzy, stejně jako i případné návrhy konkrétních potřebných opatření);
- Provádí detekci individuálních předpokladů pro rozvíjení schopností a nadání žáků;

---

<sup>69</sup> ZAPLETALOVÁ, Jana. *Co dělá školní psycholog: Kritika místa profese*, s. 11 – 12 [online]. 2020 [cit. 2020-07-18].

Dostupné z: [https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwif6d\\_K\\_-DsotupnéDqAhVCwKQKHQNoC4QQFjABegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.msk.cz%2Fassets%2Fmas%2Fporadna.pdf&usg=AOvVaw0VicGR5cFbVSbN1jKD78p./](https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwif6d_K_-DsotupnéDqAhVCwKQKHQNoC4QQFjABegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.msk.cz%2Fassets%2Fmas%2Fporadna.pdf&usg=AOvVaw0VicGR5cFbVSbN1jKD78p./)

- Provádí komplexní diagnostiku žáků zaměřenou na detekci příčin jejich poruch učení a chování;
- Koordinuje poskytované služby s dalšími subjekty (pedagogicko – psychologickými poradnami, středisky výchovné péče a speciálně pedagogickými centry);
- Činí edukační terapii;
- Angažuje se v prevenci školní neúspěšnosti žáků;
- Provádí krizovou intervenci, případně neodkladná psychologická vyšetření žáků;
- Činí pedagogicko-psychologickou diagnostiku zaměřenou na profesní orientaci žáků, a to ve spolupráci s vyučujícími jednotlivých předmětů;
- Koordinuje kariérové poradenství se subjekty poskytujícími specializované služby dané oblasti zájmu (s úřady práce, pedagogicko – psychologickými poradnami apod.);
- Může žákům zprostředkovat kontakt s veřejným ochráncem práv;
- Pomáhá učitelům zavádět/aplikovat pedagogicko-psychologické poznatky do edukačních procesů (jak z hlediska odborného, tak i metodického);
- Poskytuje konzultace osobám zodpovědným za výchovu žáků;
- Koordinuje služby poskytované dalšími odborníky státního i nestátního sektoru;
- Dodržuje etický kodex stanovený pro školního psychologa.

Dále pak může (v rámci určitých nestandardních úkonů) školní psycholog:<sup>70</sup>

- Provádět osvětovou a vzdělávací činnost;
- Pomáhat s konkursními řízeními, jež jsou vyhlašována školou;
- Dopomáhat s organizací zážitkové pedagogiky a volnočasových aktivit žáků;
- Nabízet arteterapii a podobné služby na základě své vlastní odborné erudice (tyto ovšem musí vždy korespondovat s potřebami školy).

Zapletalová se taktéž jasně vyjadřuje k náplni práce školního metodika prevence, který dle ní zejména:<sup>71</sup>

- Spolupracuje s výchovným poradcem, stejně jako i s třídními učiteli;
- Spolupracuje se školním psychologem/školním speciálním pedagogem;
- Napomáhá v tvorbě a realizaci preventivní programů zaměřených na zneužívání návykových látek a negativních jevů ve školním prostředí;
- Koordinuje poskytování vzdělávacích akcí pedagogům na škole;
- Monitoruje aktuální situaci ve škole a na základě svých zjištění inovuje strategie přístupu k prevenci zde probíhající;
- Zajišťuje odborné vedení a metodickou pomoc pedagogům v rámci realizace preventivního programu školy (při provádění jednotlivých jeho aktivit);
- Poskytuje konzultační a poradenskou pomoc rodičům (ve spolupráci s dalšími odborníky);
- Spolupracuje s institucemi zajišťujícími odbornou pomoc v rámci problematiky prevence a zneužívání návykových látek;

---

<sup>70</sup> ZAPLETALOVÁ, Jana. *Co dělá školní psycholog: Kritika místa profese*, s. 12 [online]. 2020 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: [https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwif6d\\_K-DsotupnéDqAhVCwKQKHQNoC4QQFjABegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.msk.cz%2Fassets%2Fmas%2Fporadna.pdf&usg=AOvVaw0VicGR5cFbVSbN1jKD78p./](https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwif6d_K-DsotupnéDqAhVCwKQKHQNoC4QQFjABegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.msk.cz%2Fassets%2Fmas%2Fporadna.pdf&usg=AOvVaw0VicGR5cFbVSbN1jKD78p./)

<sup>71</sup> ZAPLETALOVÁ, Jana. *Co dělá školní psycholog: Kritika místa profese*, s. 13 [online]. 2020 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: [https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwif6d\\_K-DsotupnéDqAhVCwKQKHQNoC4QQFjABegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.msk.cz%2Fassets%2Fmas%2Fporadna.pdf&usg=AOvVaw0VicGR5cFbVSbN1jKD78p./](https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwif6d_K-DsotupnéDqAhVCwKQKHQNoC4QQFjABegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.msk.cz%2Fassets%2Fmas%2Fporadna.pdf&usg=AOvVaw0VicGR5cFbVSbN1jKD78p./)

- Je účasten na akcích pořádaných školou v rámci sféry volnočasových aktivit;
- Sám napomáhá při vytváření nabídky zmíněných volnočasových aktivit školy;
- Zajišťuje informovanost žáků a jejich zákonných zástupců o činnosti institucí poskytujících pomoc dětem s problémy se závislostmi či jinými negativními sociálními projevy;
- Spolupracuje s krizovými centry, se středisky výchovné péče a případnými dalšími institucemi poskytujícími péči (primární, sekundární, terciární) v (ne)státních zařízeních.

K náplni práce dalšího člena školního poradenského pracoviště – školního speciálního pedagoga – uvádí Zapletalová zejména následující základní body:<sup>72</sup>

- Koordinaci speciálně – pedagogického poradenství ve škole;
- Dlouhodobý monitoring procesů individuální integrace (a jejich vyhodnocování);
- Provádění speciálně – pedagogické diagnostiky;
- Metodické vedení asistentů pedagoga;
- Přípravu podmínek pro integraci dětí zdravotně postižených ve spolupráci s dalšími odborníky (a další ovlivňování těchto podmínek);
- Realizaci speciálně pedagogické vzdělávací činnosti včetně poskytování reedukační péče žákům vykazujícím speciální vzdělávací potřeby;
- Pomoc s vytvářením a koordinací vzniku individuálních vzdělávacích programů (IVP) určených žákům se speciálními vzdělávacími potřebami;
- Poskytování metodické pomoci a odborných informací ze sféry speciální pedagogiky pedagogickým pracovníkům školy a pomoc při jejich aplikaci do praxe;
- Návrhy a pomoc s realizací opatření směřovaných ke zkvalitnění vzdělávací práce školy ve sféře speciální pedagogiky;

---

<sup>72</sup> ZAPLETALOVÁ, Jana. *Co dělá školní psycholog: Kritika místa profese*, s. 12 [online]. 2020 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: [https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwif6d\\_K\\_-DsotupnéDqAhVCwKQKHQNoC4QQFjABegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.msk.cz%2Fassets%2Fmas%2Fporadna.pdf&usg=AOvVaw0VicGR5cFbVSbN1jKD78p](https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwif6d_K_-DsotupnéDqAhVCwKQKHQNoC4QQFjABegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.msk.cz%2Fassets%2Fmas%2Fporadna.pdf&usg=AOvVaw0VicGR5cFbVSbN1jKD78p).

- Poskytování poradenské a konzultační pomoci zákonným zástupcům žáků;
- Koordinaci spolupráce se speciálně pedagogickým centrem a případnými dalšími specializovanými pracovišti;
- Dodržování etického kodexu stanoveného pro poradenského pracovníka.

Jako poslední pak bude zmíněn nejzásadnější člen školního poradenského pracoviště s přihlédnutím k tématice předkládaného textu, kterým je výchovný poradce. O výchovném poradci se lze dozvědět, že k hlavním úkolům výkonu jeho práce patří:<sup>73</sup>

- Spolupráce se školním psychologem či školním speciálním pedagogem;
- Předkládání návrhů na postupy a řešení problémů žáků;
- Spolupráce s pedagogicko – psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče a speciálně pedagogickým centrem;
- Průběžný monitoring chování žáků v rámci jejich školní docházky;
- Detekce žáků vyžadujících pomoc včetně těch, kteří vyžadují péči z důvodu působení výchovy a vzdělávání (v rovině psychického a sociálního vývoje);
- Pomoc s kariérovým poradenstvím (spolupráce s učiteli odborných předmětů orientujících se ve volbách jednotlivých profesí);
- Koordinace spolupráce třídních učitelů se školním psychologem/školním speciálním pedagogem;
- Metodická pomoc třídním učitelům v řešení aktuálních problémů kolektivů jednotlivých tříd;
- Pomoc s vytvářením kariérového poradenství školy spolupracující s úřady práce;
- Spolupráce se školním metodikem prevence;
- Podílení se na realizaci preventivního programu školy (pomoc s jeho vytvářením);
- Vedení písemných záznamů vlastní činnosti;

---

<sup>73</sup> ZAPLETALOVÁ, Jana. *Co dělá školní psycholog: Kritika místa profese*, s. 12 – 13 [online]. 2020 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: [https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwif6d\\_K\\_-DsotupnéDqAhVCwKQKHQNoC4QQFjABegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.msk.cz%2Fassets%2Fmas%2Fporadna.pdf&usg=AOvVaw0VicGR5cFbVSbN1jKD78p](https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwif6d_K_-DsotupnéDqAhVCwKQKHQNoC4QQFjABegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.msk.cz%2Fassets%2Fmas%2Fporadna.pdf&usg=AOvVaw0VicGR5cFbVSbN1jKD78p).

- Spolupráce se zákonnými zástupci dítěte;
- Ochrana práv dítěte v prostředí školy.

#### **2.4. Spolupráce výchovného poradce s metodikem prevence a školním psychologem v rámci školy a s dalšími institucemi**

Z kapitoly 2.3. a v ní prezentovaných poznatků vycházejí některé vztahy mezi jednotlivými členy školního poradenského pracoviště, stejně jako i jejich orientace a fungování směrem mimo školní prostředí, k vnějším institucím. V oddílu 2.4. této práce bude specificky zohledněn (shrnut) vztah mezi výchovným poradcem a školním metodikem prevence a dále pak spolupráce výchovného poradce se školním psychologem.

##### *2.4.1. Výchovný poradce a školní metodik prevence*

Z hlediska historického vývoje postu školního metodika prevence je možné zmínit, že v minulosti jeho práci vykonával právě i výchovný poradce (jednalo se o výkon práce takzvaného protidrogového preventisty).<sup>74</sup> Dřívější vztah mezi oběma odbornými posty by bylo tedy možno vyjádřit tak, že se jednalo o totéž pracovní místo.

Dnes jsou posty školního metodika prevence a výchovného poradce od sebe navzájem odděleny, a to na základě procesu, kdy po roce 2000 se obsahem náplně preventisty stávají nikoli pouze a jen návykové látky, ale i všechny další případně sociálně patologické jevy, s nimiž se lze ve školním prostředí setkávat.<sup>75</sup>

Společným charakteristickým znakem obou profesních postů je ten fakt, že bývají v každé škole vždy obsazeny (na rozdíl od postů školních psychologů, nebo například školních speciálních pedagogů).<sup>76</sup> Na všech školách se jedná o pracovní posty, které zde musejí být zřízeny (nejedná se tedy o dobrovolnou možnost vedení vzdělávací instituce, ale

---

<sup>74</sup> KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014, s. 51.

<sup>75</sup> Tamtéž.

<sup>76</sup> JEDLIČKA, Richard, Jaroslav KOŤA a Jan SLAVÍK. *Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání*. Praha: Grada, 2018, s. 359.

její povinnost).<sup>77</sup> Školní poradenské pracoviště je vždy tvořeno výchovným poradcem a školním metodikem prevence (rizikového chování).<sup>78</sup>

Lze tedy hovořit o jejich shodné míře důležitosti pro fungování vzdělávacích institucí v českém prostoru. Jak metodik prevence, tak i výchovný poradce zastávají ve výkonu své praxe poradenské a preventivně výchovné kompetence.<sup>79</sup> Oba odborníci se například angažují v rámci péče o mentálně postižené žáky integrované ve škole.<sup>80</sup>

Z oddílu 2.3. předkládané bakalářské práce pro vztah obou odborníků vyplývá, že školní metodik prevence musí spolupracovat s výchovným poradcem, kdy právě i ve spolupráci s ním může poskytovat konzultační a poradenskou pomoc zákonným zástupcům žáků. Tamtéž tedy výchovný poradce spolupracuje s metodikem prevence, a to například tím, že pomáhá s vytvářením preventivního programu školy a sám se podílí na jeho realizaci.

#### 2.4.2. *Výchovný poradce a školní psycholog*

Již v podkapitole 1.4. bylo jasně uvedeno, že v rámci školního poradenského pracoviště dochází k poskytování pedagogicko – psychologického poradenství žákům a jejich rodinám.<sup>81</sup> Jelikož je výchovný poradce osobou poskytující zejména poradenské služby svým klientům (a případně jejich rodinným příslušníkům), je nasnadě, že interakce – spolupráce – mezi ním a školním psychologem musí probíhat za účelem naplnění uváděné funkce školního poradenského pracoviště jako takového.

Školní psycholog se ve své praxi zaměřuje na výchovné problémy žáků.<sup>82</sup> Jeho spolupráce s výchovným poradcem je tedy opět neoddiskutovatelnou.

Výchovný poradce koordinuje spolupráci jednotlivých třídních učitelů se školním psychologem, dále pak také detekuje (vyhledává) žáky, jež vyžadují (krom jiného) právě

---

<sup>77</sup> BENDO VÁ, Petra a Pavel ZIKL. *Dítě s mentálním postižením ve škole*. Praha: Grada, 2011, s. 71.

<sup>78</sup> KREJČOVÁ, Lenka, Zuzana HLADÍKOVÁ, Kamila ŠEMBEROVÁ a Kamila BALHAROVÁ. *Specifické poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie*. 2., aktualizované vydání. Brno: Edika, 2018, s. 118.

<sup>79</sup> Srov. JEDLIČKA, Richard, Jaroslav KOŤA a Jan SLAVÍK. *Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání*. Praha: Grada, 2018, s. 359.

<sup>80</sup> Srov. BENDO VÁ, Petra a Pavel ZIKL. *Dítě s mentálním postižením ve škole*. Praha: Grada, 2011, s. 71.

<sup>81</sup> Srov. např. VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 367.

<sup>82</sup> KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014, s. 54.

i pomoc v rovině svého psychického vývoje, s čímž jim může napomáhat právě školní psycholog. Spolupráci se školním psychologem ze strany výchovného poradce pak ilustruje také jeho povinná interakce s pedagogicko – psychologickou poradnou.

Povinností školního psychologa je spolupráce se systémem školy jako takovým, tedy právě i s výchovným poradcem ve škole působícím.



## **II. PRAKTICKÁ ČÁST**

Ve třetí kapitole budou uvedeny informace týkající se metodického pojetí plánované vlastní empirické činnosti autora testu.

Vedle samotného cíle praktické činnosti zde budou prezentovány metody, jež byly zvoleny pro následné provedení výzkumného šetření, stanoveny budou výzkumné otázky a hypotézy k výzkumu, stejně jako i popis výzkumného vzorku, na němž bude šetření prováděno včetně způsobu jeho výběru a další základní charakteristiky empirického šetření, jehož výsledky (získaná data) budou později představeny ve čtvrtém hlavním oddílu celého předkládaného textu.

### **3. Metodologie empirického šetření**

#### **3.1.Cíl**

Podkapitola 3.1. obsahuje informace vztahující se k metodám výzkumného šetření, jež byly zvoleny za účelem získání dat potřebných k potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz a zodpovězení formulovaných výzkumných otázek. Dále jsou zde prezentovány samy zmíněné hypotézy a výzkumné otázky, společně s popisem výzkumného vzorku a uvedením způsobu jeho získání (výběru). Opomenuta nebude ani problematika charakteristiky výzkumného šetření a stručné uvedení do jeho průběhu.

#### **3.2.Metody výzkumného šetření**

Za účelem provedení vlastního empirického šetření bude využito metody dotazníku a práce s obsahem příslušných materiálů vztahujících se k problematice vymezení cílem praktické části, na základě jejichž užití budou získána potřebná data.

Dotazník bude sestaven specificky za účelem vlastního šetření dotýkajícího se problematiky fungování školního poradenského pracoviště a spolupráce jednotlivých jeho členů s hlavním důrazem kladeným zejména na výchovného poradce.

Kompletní podoba dotazníku je v bakalářské práci prezentována v rámci Přílohy I na samotném konci textu. Ve svém obsahu je dotazník tvořen celkem dvanácti položkami s nucenou volbou odpovědi.

### **3.3. Výzkumné otázky, hypotézy, výběr a popis výzkumného vzorku**

Vzorek respondentů byl vybrán z participantů konkrétně zvolené základní školy fungující na území České republiky.

Participantů byli pro šetření získáni na základě oslovení ředitelky, která udělila souhlas pro provedení dotazování členů školního poradenského pracoviště a dalších pedagogických pracovníků. Jednotliví respondenti se po předložení nabídky účasti na výzkumu měli možnost zapojit pouze na základě vyslovení svého dobrovolného a informovaného souhlasu s touto účastí.

Těm jedincům, kteří podobný souhlas vyjádřili, byl zaslán elektronicky (e-mailem) dotazník k vyplnění. Tento pak byl z jejich strany odevzdán v bílé zalepené obálce formátu A4 na recepci školy, kde byly vyplněné dotazníky následně vyzvednuty a zpracovány.

Celkem se do zkoumání zapojilo 32 pracovníků působících ve zvolené základní škole.

#### *3.3.1. Výzkumné otázky*

Pro plánované vlastní empirické šetření byly stanoveny následující výzkumné otázky:

- Jakým způsobem se projevuje interakce členů školního poradenského pracoviště a jejich interakce s pedagogickými pracovníky působícími ve škole mimo toto pracoviště?
- Které komplikace vyvstávající v interakci členů školního poradenského pracoviště a pedagogických pracovníků neúčastných na tomto pracovišti lze v praxi detekovat?
- Jaké základní znalosti mají pedagogičtí pracovníci působící na zvolené základní škole o fungování školního poradenského pracoviště a které informace naopak nemají (správným způsobem) osvojeny?
- Které body výkonu praxe výchovného poradce považují pedagogičtí pracovníci působící na zvolené základní škole za nejpodstatnější a které naopak vnímají jako méně podstatné?
- V jakých oblastech výkonu své běžné profesní praxe výchovný poradce na zvolené základní škole zcela selhává, případně je minimálně opomíjí?

### 3.3.2. Výzkumné hypotézy

Z již dříve prezentovaných výzkumných otázek vycházejí následující hypotézy, které si pro účely vlastního empirického šetření na vybrané základní škole působící na území České republiky stanovují:

Hypotéza 1: Interakce členů školního poradenského pracoviště je nadpoloviční většinou dotazovaných pedagogických pracovníků nahlížena jako týmová spolupráce.

Hypotéza 2: Interakce členů školního poradenského pracoviště s ostatními pedagogickými pracovníky působícími v instituci není převážnou většinou respondentů hodnocena coby týmová spolupráce.

Hypotéza 3: Komunikační potíže ze strany členů školního poradenského pracoviště vyvstávají pouze sporadicky.

Hypotéza 4: Největší přínos působení výchovného poradce na škole je pedagogickými pracovníky spatřován zejména v jeho spolupráci se školním psychologem a školním speciálním pedagogem.

Hypotéza 5: Pedagogičtí pracovníci působící na zvolené základní škole jsou v minimálně 90 % případů vybaveni teoretickými znalostmi týkajícími se fungování školního poradenského pracoviště.

Hypotéza 6: Výchovný poradce působící na zvolené základní škole věnuje dostatečnou pozornost všem bodům výkonu své běžné profesní praxe bez toho, aby byly tyto v očích pedagogických pracovníků vnímány jako opomíjené.

### 3.3.3. Charakteristika a průběh výzkumného šetření

S ohledem na zvolenou metodu sběru potřebných dat v podobě dotazníku, podobu samotného materiálu dotazování vybraných respondentů a nakládání se zjištěnými informacemi je možné hovořit o tom, že výzkumné šetření je kvantitativního charakteru.

Data získaná reakcemi respondentů na jednotlivé položky jim administrovaného dotazníku budou dále zpracovávána statistickou formou.<sup>83</sup> Při jejich prezentaci v dalších částech předkládané práce bude využito grafického znázornění za pomoci výsečových či sloupcových grafů a jednotlivých komentářů zvolené prezentace.

Konkrétně budou odpovědi vyhodnocovány s přihlédnutím k jejich absolutní a procentuální četnosti výskytu ve vzorku respondentů. Ke zpracování dat bude využito editorů *Microsoft Word* a *Microsoft Excel*.

---

<sup>83</sup> Srov. např. SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada, 2007, s. 21.

## 4. Výsledky šetření

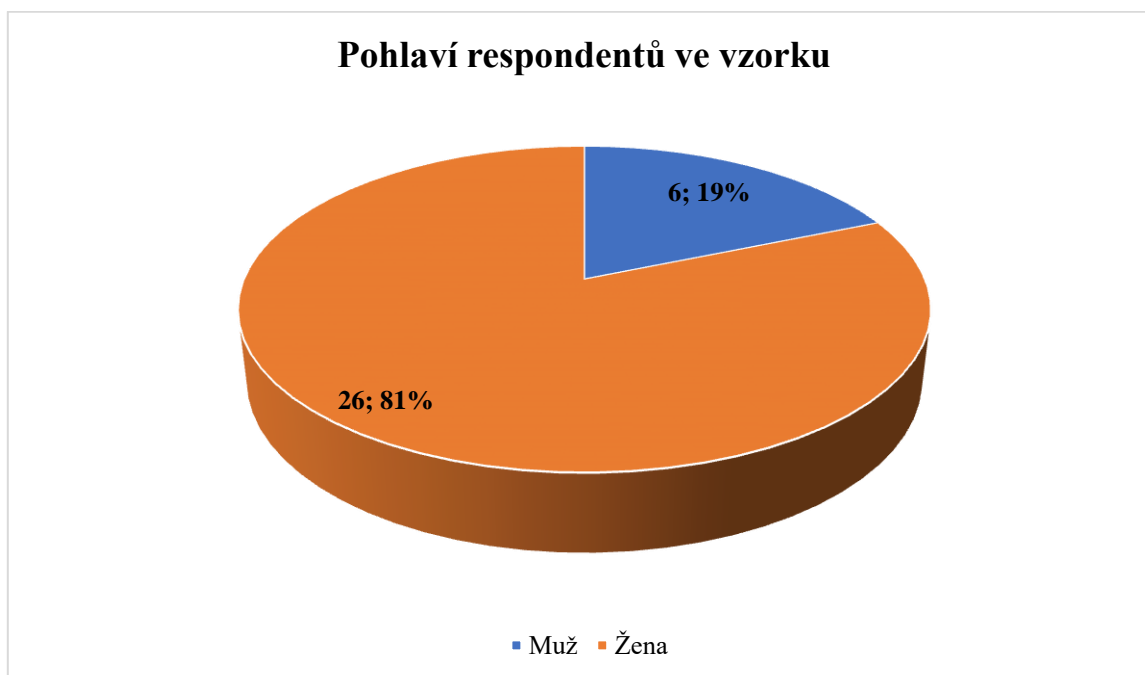
Čtvrtý hlavní oddíl bakalářské práce obsahuje prezentaci dat, k nimž bylo možné se dopracovat za pomoci již dříve uváděných metod výzkumného šetření. Vedle uvedení do průběhu a analýzy výsledků provedeného šetření zde taktéž bude vysloven závěr k výzkumné činnosti a s ním související doporučení, která lze s ohledem na zkoumanou problematiku vyslovit. Následovat bude krátké shrnutí praktické části jako celku.

### 4.1. Průběh a analýza výsledků šetření

Na základě administrace dotazníků zvolenému vzorku osob byla získána data týkající se složení vzorku a názorů jeho jednotlivých členů na konkrétní skutečnosti týkající se fungování školního poradenského pracoviště a členů, jež jej utvářejí. Na tomto místě tak bude nejprve detailněji představen samotný vzorek respondentů a dále pak jím uváděné reakce na jednotlivé položky dotazníku.

Pohlaví

Graf 1: Vzorek respondentů dle pohlaví

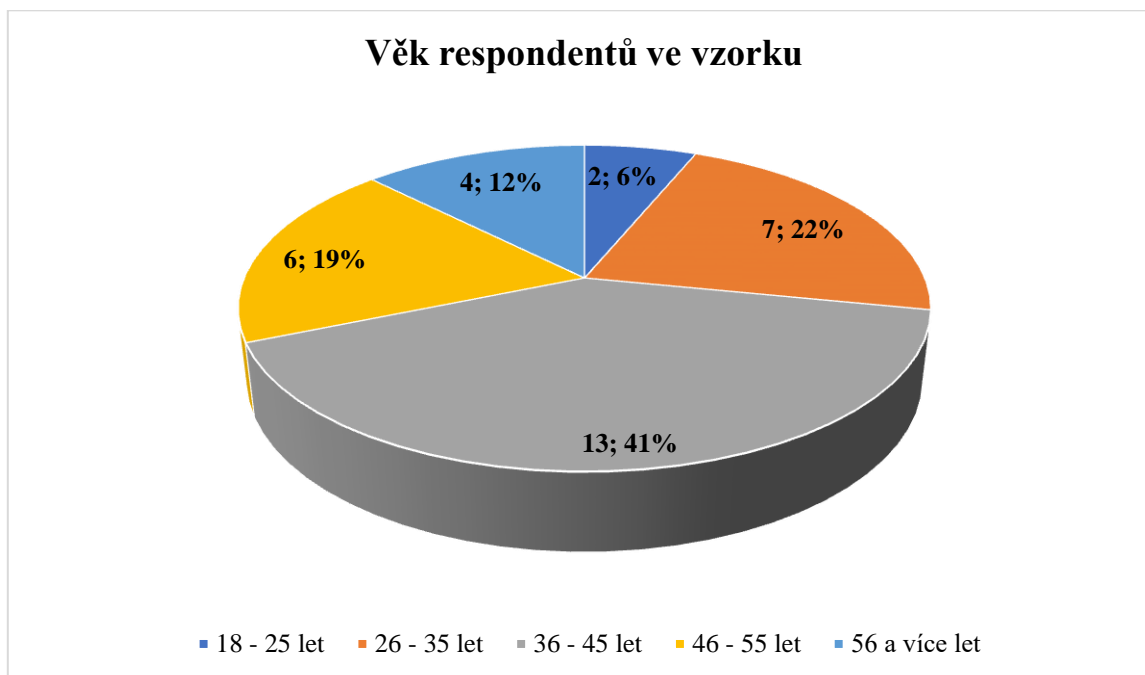


Zdroj: Výzkumné šetření autora

Z celkového počtu 32 respondentů je ve vzorku přítomno 84 % žen a 16 % mužů. Lze hovořit o tom, že ženy nad muži ve vzorku převažují v poměru přibližně 5:1.

Věk

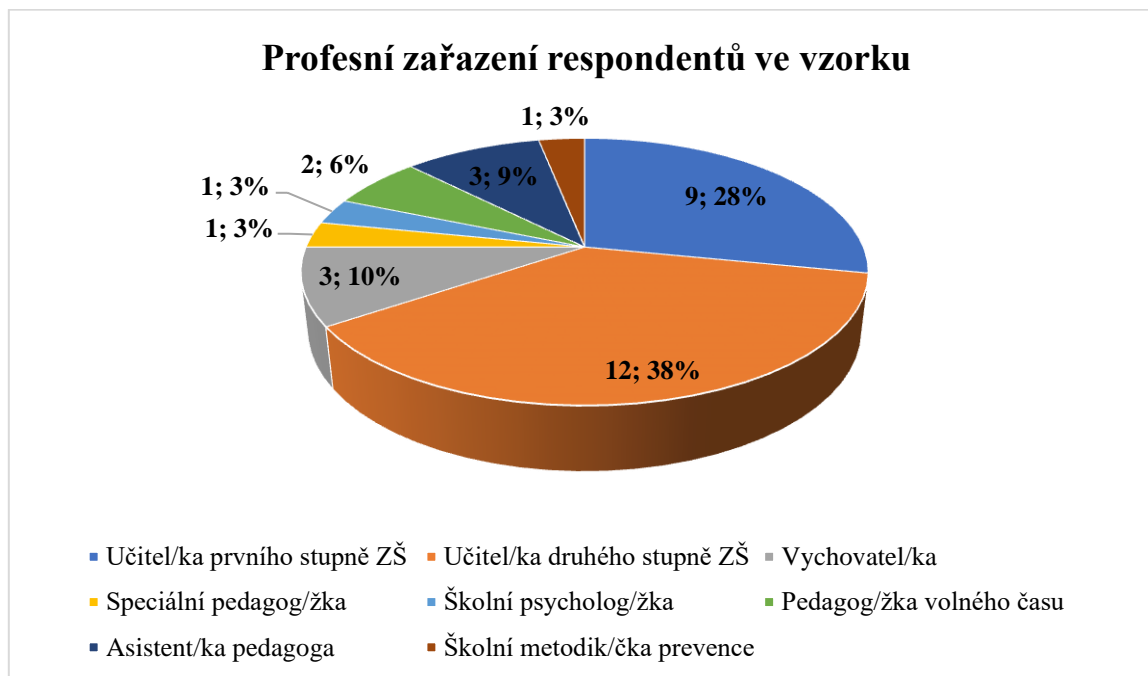
Graf 2: Vzorek respondentů dle aktuálního dosaženého věku



Zdroj: Výzkumné šetření autora

Pedagogičtí pracovníci oslovení v rámci jedné zvolené základní školy dle vlastních vyjádření dosahovali nejčetněji věku v intervalu od 36 do 45 let. Těchto osob se ve vzorku nachází celkem 41 %. Na druhém místě co do četnosti výskytu se nacházejí zaměstnanci ve věku od 26 do 35 let, kterých je ve vzorku zastoupeno 22 %. Pedagogických pracovníků ve věku 46 – 55 let je ve vzorku celkem 19 %. Pracovníci ve věku nad 56 let jsou zastoupeni 12 procenty. Nejmenší četnost vykazuje pak skupina pedagogických pracovníků do 25 let věku, jichž jsou ve vzorku pouhá 4 procenta.

Graf 3: Vzorek respondentů dle profesního zařazení

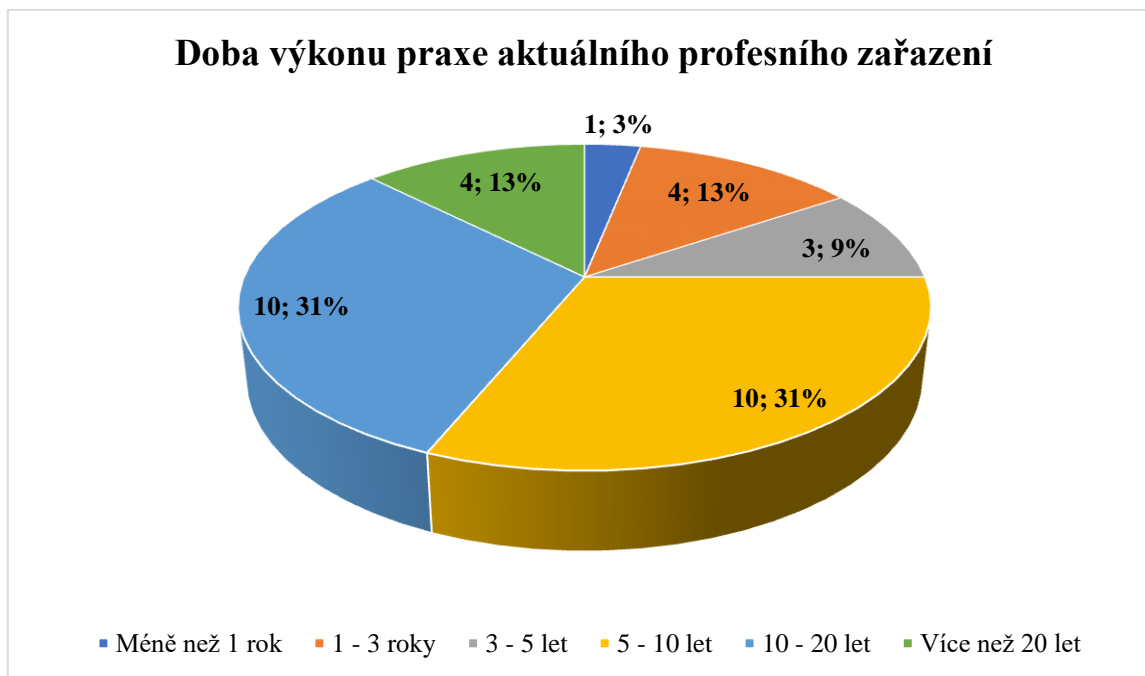


Zdroj: *Výzkumné šetření autora*

Z celého osloveného vzorku pedagogických pracovníků jsou nejčastěji zastoupeni učitelé působící na druhém stupni základního vzdělávání, kterých je celkem 38 %. Druhou nejčastější odpovědí na profesní zařazení respondenta pak byla reakce, že se jedná o pedagoga vyučujícího na prvním stupni základní školy – danou odpověď uvedlo 28 % dotázaných osob. Dále je ve vzorku zastoupeno 10 % vychovatelů/vychovatelek, 9 % asistentů (asistentek) pedagoga, 6 % pedagogů (pedagožek) volného času, 3 % školních psychologů/žek a stejné procento speciálních pedagogů/žek. Taktéž třemi procenty jsou ve vzorku zastoupeni školní metodik/čka prevence.

## Délka výkonu praxe

Graf 4: vzorek dle délky výkonu profesní praxe



Zdroj: *Výzkumné šetření autora*

Na otázku, jak dlouho dotazovaní jedinci vykonávají aktuálně provozovanou profesi, nejčastěji respondenti uváděli, že se jedná o časové rozmezí od 5 – 10 let, a to v celkem 31 % všech případů. Shodným zastoupením se pak vyjádřili ti pedagogičtí pracovníci, kteří svou praxi vykonávají v rozmezí 10 – 20 let, také zde tedy četnost reakcí dosahuje zastoupení 31 % na celkovém zkoumaném vzorku osob.

Po 13 % reakcí ze vzorku obsahovalo informaci, že pedagogický pracovník vykonává svou profesní praxi 1 – 3 roky, případně více než 20 let.

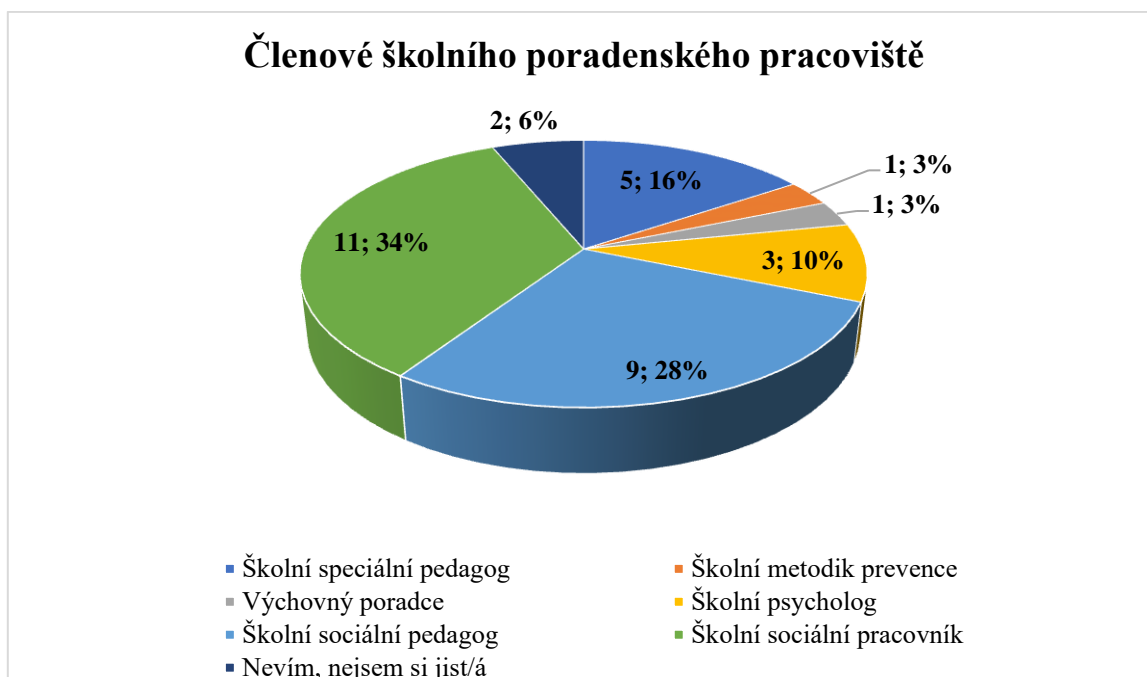
Další 9 % dotazovaných pracovníků uvádí, že svou aktuální profesní praxi vykonává od 3 do 5 let trvání.

Nejméně častou reakcí na otázku je odpověď, že délka výkonu praxe pracovníka je kratší než 1 kalendářní rok – daná reakce byla zjištěna u 3 % dotazovaných respondentů.



Položka č. 1 administrovaného dotazníku: *Který z následujících odborníků dle Vašeho názoru nepatří mezi členy školního poradenského pracoviště?*

Graf 5: Reakce dotazovaných respondentů na první položku administrovaného dotazníku



Zdroj: *Výzkumné šetření autora*

Na první položku hlavní části administrovaného dotazníku dotazovaní respondenti z řad pedagogických pracovníků zvolené základní školy nejčastěji reagovali odpovědí, že mezi členy školního poradenského pracoviště nepatří školní sociální pracovník – danou reakci uvedlo celkem 34 % všech respondentů.

Druhou nejčastěji zjištěnou reakcí je odpověď, že mezi členy uváděného pracoviště nepatří školní sociální pedagog, kterýžto názor zastává 28 % respondentů z řad pedagogických pracovníků školy.

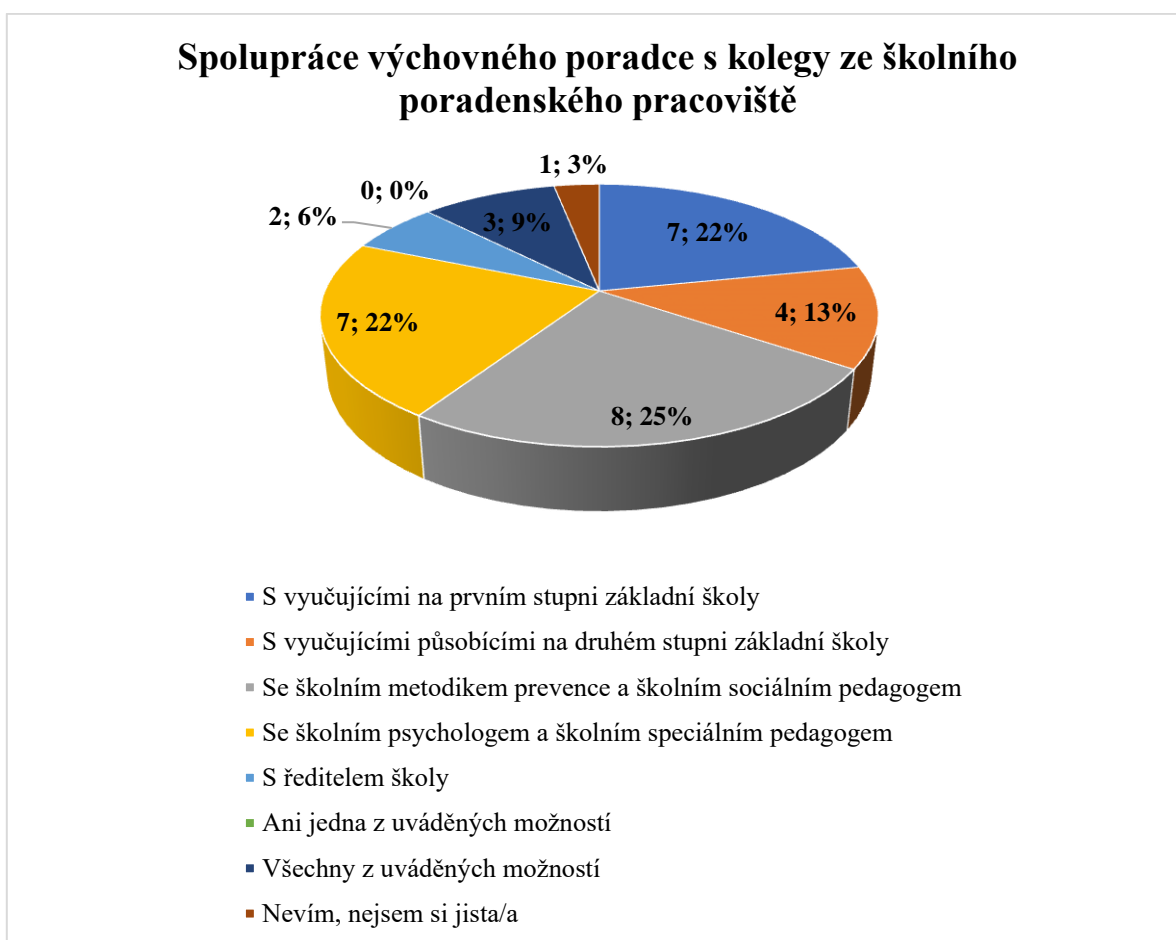
Celkem 16 % vzorku se domnívá, že členem školního poradenského pracoviště není školní speciální pedagog. Dalších 10 % respondentů pak uvedlo, že členem pracoviště není školní psycholog.

Z dotazovaných pedagogických pracovníků 6 % uvádí, že neznají odpověď na položenou otázku (případně si správnou reakci nejsou jistí).

Tříprocentní zastoupení na vzorku pak lze vysledovat u reakcí uvádějících, že mezi členy školního poradenského pracoviště nepatří školní metodik prevence, nebo výchovný poradce.

Položka č. 2 administrovaného dotazníku: *Dle vašeho odborného názoru je zásadní, aby výchovný poradce působící ve škole spolupracoval zejména s následujícími spolupracovníky podílejícími se na chodu školního poradenského pracoviště ...*

Graf 6: Reakce dotazovaných respondentů na druhou položku administrovaného dotazníku



Zdroj: Výzkumné šetření autora

V reakci na druhou otázku z hlavní části předloženého dotazníku respondenti nejčastěji uváděli, že dle jejich odborného názoru je zásadní, aby výchovný poradce působící ve škole spolupracoval zejména s osobami podílejícími se na chodu školního poradenského

pracoviště, kterými jsou školní metodik prevence a školní sociální pedagog. Danou reakci uvedla celá čtvrtina respondentů, tedy 25 % zkoumaného vzorku osob.

Druhou nejčastěji volenou odpovědí bylo ze strany respondentů vyjádření, že výchovný poradce má spolupracovat zejména se školním psychologem a školním speciálním pedagogem, a to v celkem 22 % všech případů. Stejně procento pedagogických pracovníků se domnívá, že výchovný poradce má spolupracovat zejména a vyučujícími vedoucími třídy na prvním stupni základního vzdělávání.

Dalších 13 % pracovníků uvádí, že výchovný poradce má naopak spolupracovat zejména s učiteli působícími na druhém stupni základní školy.

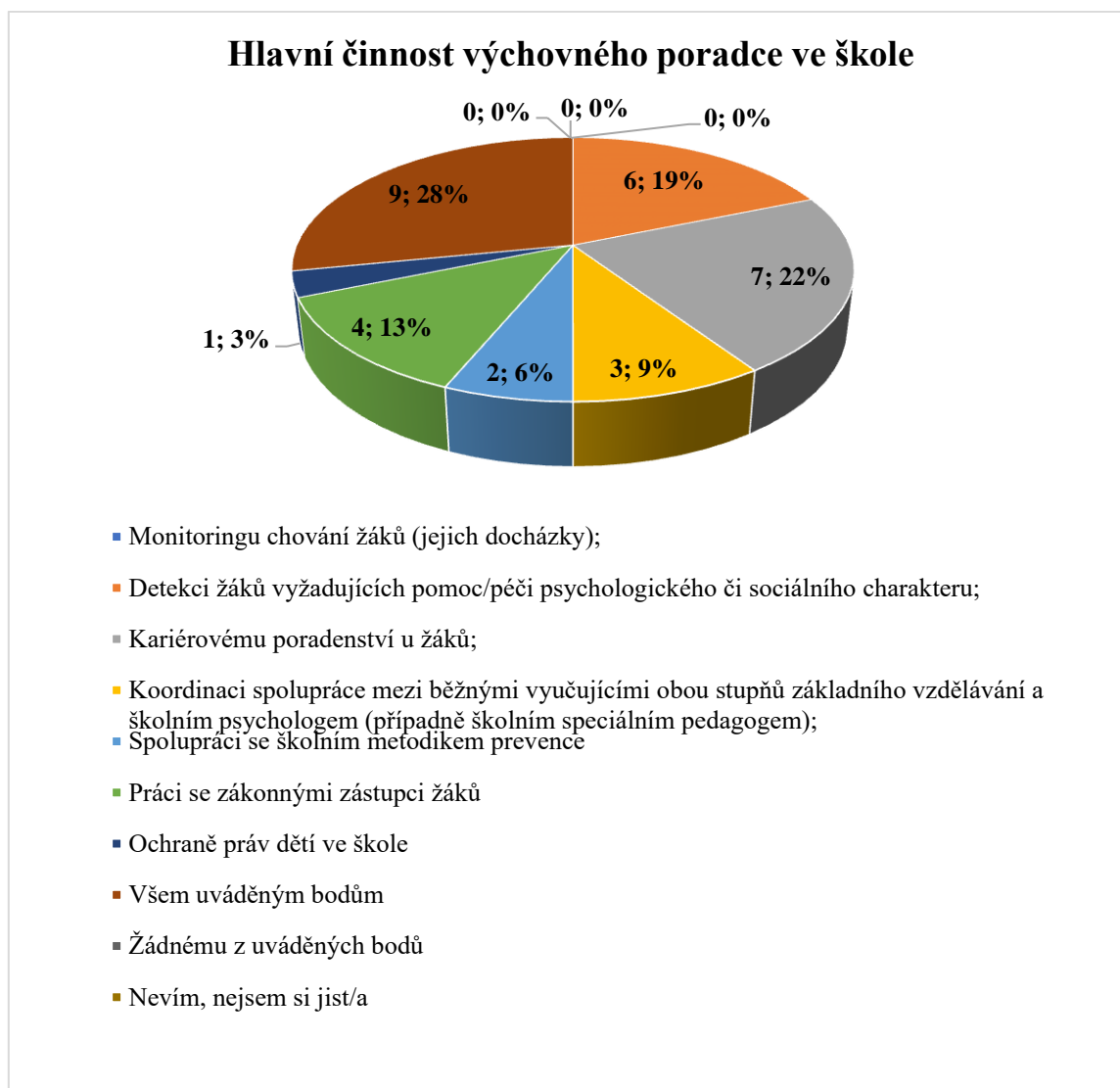
Celých 9 % vzorku se domnívá, že výchovný poradce by měl spolupracovat se všemi osobami uváděnými v jednotlivých nabízených variantách odpovědí na položku.

U 6 % dotazovaných bylo zjištěno, že tito přikládají důraz zejména spolupráci výchovného poradce s ředitelem základní školy. Další 3 % vzorku pak uvedly, že neznají odpověď na pokládanou otázku, nejsou si jisti správnou reakcí na položku.

Reakci „ani jedna z uváděných možností“ ne zvolil žádný z respondentů. Procentuální zastoupení dané volby na vzorku je tedy nulové.

Položka č. 3 administrovaného dotazníku: *Výchovný poradce působící na Vaší základní škole se věnuje kterým z následujících činností?*

Graf 7: Reakce dotazovaných respondentů na třetí položku administrovaného dotazníku



Zdroj: Výzkumné šetření autora

V reakcích na třetí položku dotazníku respondenti z řad pedagogických pracovníků školy nejčastěji uvedli, že výchovný poradce se ve škole, v níž oni sami působí, věnuje všem nabízeným bodům v rámci prezentovaných možností výčtu. Tímto způsobem se vyjádřilo 28 % celého vzorku.

Celkem 22 % respondentů uvádí, že se výchovný poradce věnuje zejména kariérovému poradenství vedenému směrem k žákům školy.

Dalších 19 % pracovníků uvádí, že výchovný poradce se zejména věnuje detekci žáků, jež vykazují známky nutné specifické pomoci v oblasti výchovy a vzdělávání, ať již z psychologických či sociálních příčin.

U 13 % respondentů převládá názor, že výchovný poradce se zejména věnuje práci s rodiči (zákonnými zástupci) žáků, jež do školy docházejí.

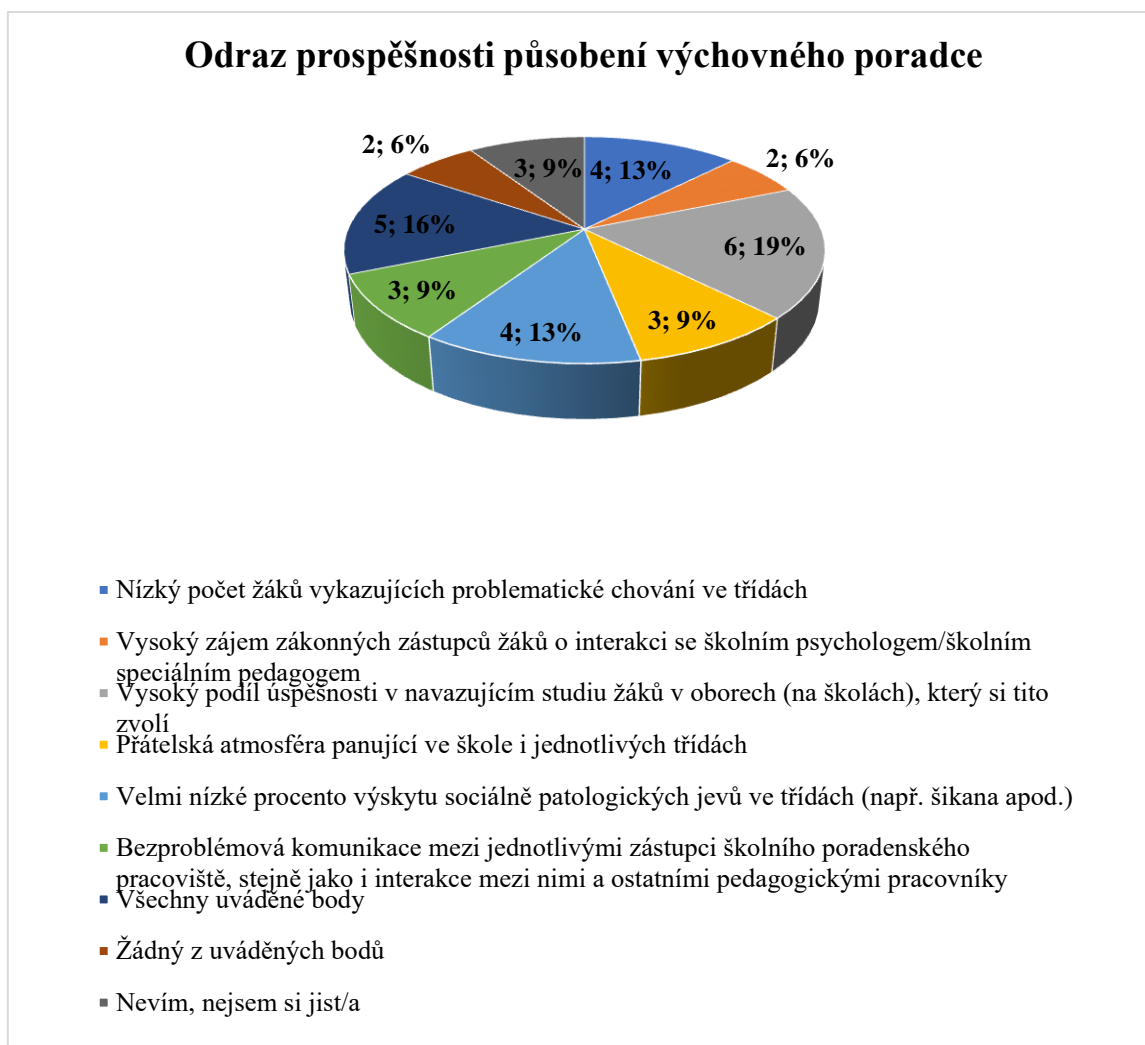
Celkem 9 % vzorku vyjádřilo, že výchovný poradce se věnuje především koordinaci spolupráce mezi vyučujícími a školním psychologem, případně mezi vyučujícími a školním speciálním pedagogem. U 6 % respondentů byla zjištěna podobná reakce, ovšem v souvislosti nikoli s psychologem či speciálním pedagogem, ale se školním metodikem prevence.

Zbývající 3 % dotazovaných pedagogických pracovníků uvádí, že výchovný poradce na jejich škole se věnuje hlavně ochraně práv dětí školu navštěvujících.

Reakce „žádný z uváděných bodů“, „nevím, nejsem si jist/a“ a „monitoring chování žáků“ nebyly zvoleny žádným z respondentů. Podíl těchto odpovědí na vzorku je tedy 0 %.

Položka č. 4 administrovaného dotazníku: *Který z následujících bodů nejlépe ilustruje prospěšnost výchovného poradce (jeho působení) na Vaší základní škole?*

Graf 8: Reakce dotazovaných respondentů na čtvrtou položku administrovaného dotazníku



Zdroj: *Výzkumné šetření autora*

U čtvrté položky dotazníku bylo zjištěno, že nejvyšší počet pedagogických pracovníků působících ve zvolené základní škole považuje za důkaz/odraz pozitivního dopadu působení výchovného poradce ve vzdělávací instituci zejména vysoký podíl úspěšných žáků v jejich snaze o navázání dalšího studia po skončení povinné základní školní docházky v oborech a institucích, o něž mají tito sami zájem. Dané vyjádření bylo zjištěno v celkem 19 % všech případů.

U 16 % dotazovaných byla zjištěna odpověď, že tito pedagogičtí pracovníci považují za ilustrativní coby důkaz prospěšnosti fungování výchovného poradce na své základní škole všechny dříve prezentované možnosti reakcí.

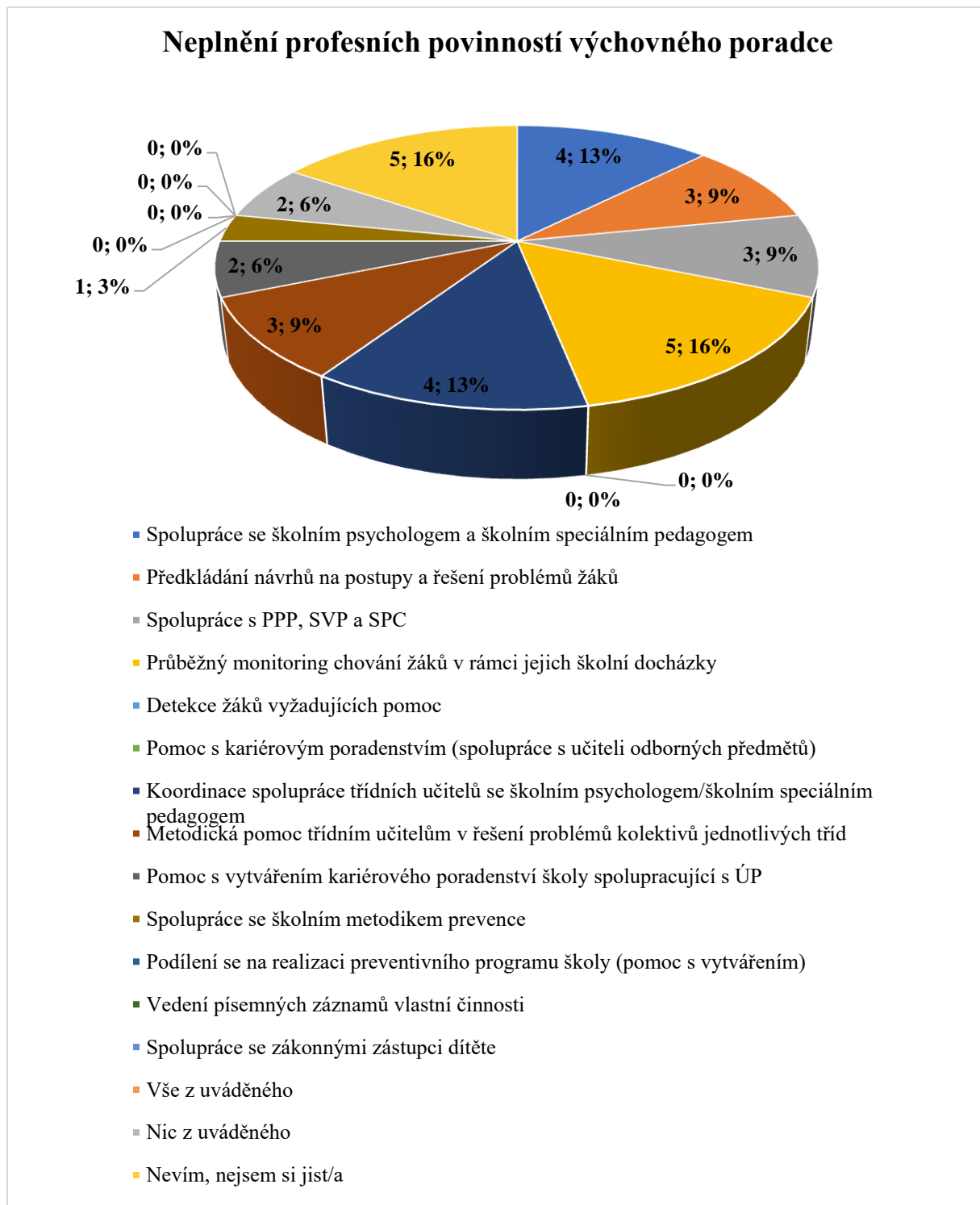
Celkem 13 % respondentů na shodný dotaz odpovědělo, že prospěšnost výchovného poradce pro základní školu, v níž se profesně angažují, ilustrují nejlépe nízké počty žáků, u nichž se manifestuje problematické chování v jednotlivých třídách, potažmo škole jako celku. Totéž procentuální zastoupení získala reakce hovořící o prospěšnosti činnosti výchovného poradce v souvislosti s nízkým procentem výskytu sociálně patologických jevů typu šikany apod. ve třídách a škole celkově.

Zastoupení 9 % na celkovém vzorku mají reakce „Přátelská atmosféra panující ve škole i jednotlivých třídách“, „bezproblémová komunikace mezi jednotlivými zástupci školního poradenského pracoviště (...) i interakce mezi nimi a ostatními pedagogickými pracovníky“ a odpověď „nevím, nejsem si jist/a“.

Po 6 % zastoupení na vzorku získaly ze strany respondentů reakce „vysoký zájem zákonných zástupců žáků o interakci se školním psychologem/školním speciálním pedagogem“ a „žádný z uváděných bodů“.

Položka č. 5 administrovaného dotazníku: *Který z následujících bodů dle Vašeho názoru ve své běžné profesní praxi výchovný poradce působící na Vaší základní škole nenaplnuje?*

Graf 9: Reakce dotazovaných respondentů na pátou položku administrovaného dotazníku



Zdroj: *Výzkumné šetření autora*



Nejčastěji zmíněnou profesní praxí, kterou dle názorů dotazovaných pedagogických pracovníků výchovný poradce na jejich základní škole běžně nenaplňuje, je zejména průběžný monitoring chování žáků v rámci jejich školní docházky. Danou odpověď zvolilo celkem 16 % respondentů ze vzorku. Stejně zastoupení pak má též reakce „nevím, nejsem si jist/a“.

Na druhém místě co do četnosti byla uváděna respondenty odpověď, že výchovný poradce dle jejich názoru neplní povinnost spolupracovat se školním psychologem a školním speciálním pedagogem, a to u 13 % dotazovaných. Stejně procentuální zastoupení na vzorku má také reakce „koordinace spolupráce třídních učitelů se školním psychologem a školním speciálním pedagogem“.

Dalších 9 % reakcí obsahovalo shodně odpovědi „předkládání návrhů na postupy a řešení problémů žáků“, „metodická pomoc třídním učitelům v řešení problémů kolektivů jednotlivých tříd“ a „spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče a speciálním pedagogickým centrem“.

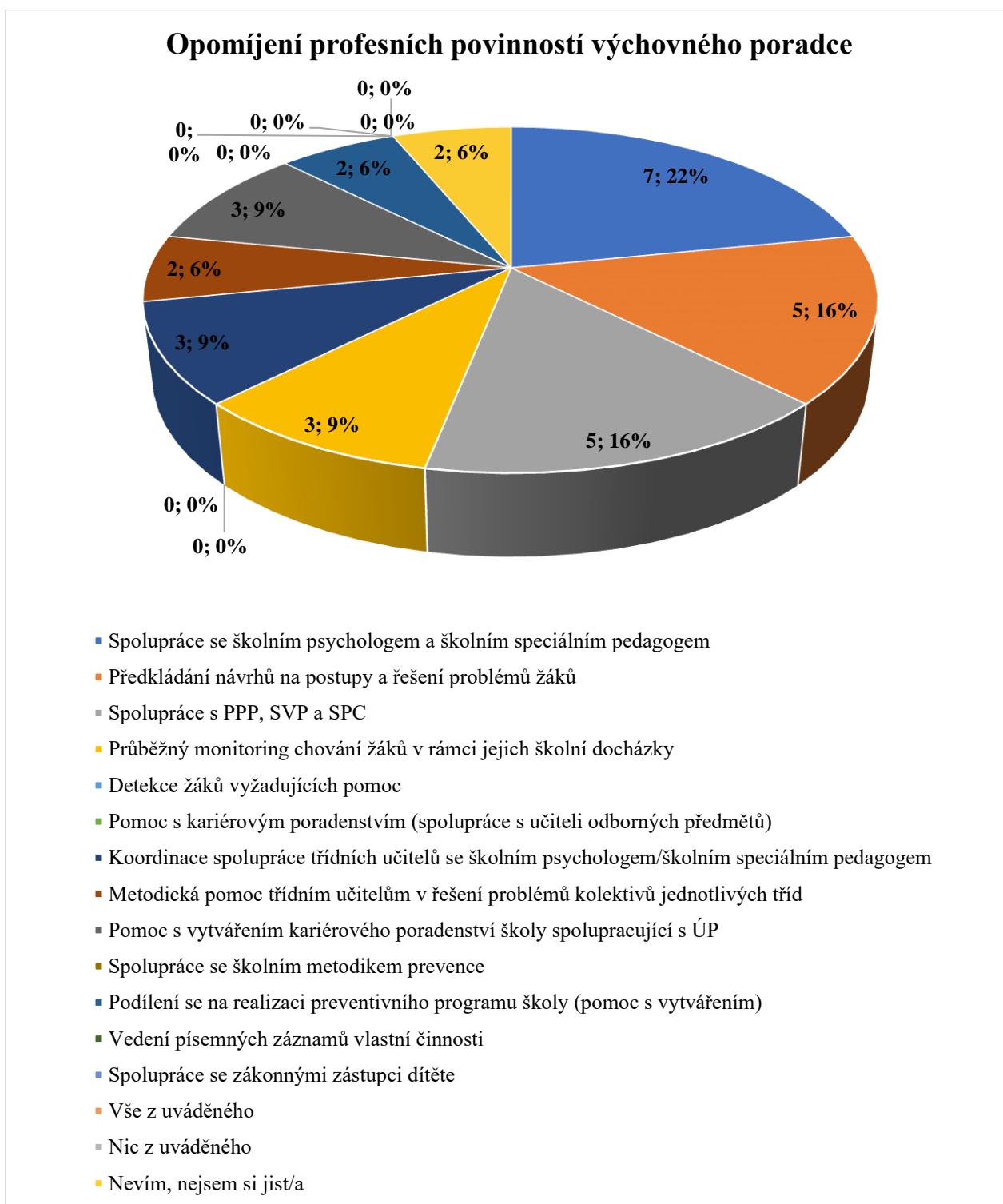
Podílem 6 % se na vzorku podílejí reakce dotazovaných pedagogických pracovníků ze zvolené základní školy vypovídající o tom, že výchovný poradce v instituci nedostatečně pomáhá s vytvářením kariérového poradenství školy ve spolupráci s úřadem práce a reakce „nic z uváděného“.

Zbývající 3 % vzorku pak uvádějí reakci „spolupráce se školním metodikem prevence“.

Reakce „vše z uvedeného“, „spolupráce se zákonnými zástupci dítěte“, „vedení písemných záznamů vlastní činnosti“ a „podílení se na realizaci preventivního programu školy (pomoc s vytvářením)“ nezvolil žádný z respondentů. V těchto oblastech tedy dotazovaní pedagogičtí pracovníci nevidí opomenutí ve smyslu zcela nenaplnování uváděného bodu.

Položka č. 6 administrovaného dotazníku: *Ve které z následujících oblastí vlastního profesního působení by dle Vašeho odborného názoru, měl výchovný poradce působící na Vaší základní škole znásobit vlastní angažovanost a snahy? (Která z předkládaných oblastí je z jeho/její strany opomíjena a mělo by dojít k napravení této „laxnosti“?)*

Graf 10: Reakce dotazovaných respondentů na šestou položku administrovaného dotazníku



Zdroj: Výzkumné šetření autora

Na otázku které povinnosti (funkce) z těch, jež přísluší výchovnému poradci s ohledem na jeho profesní zařazení, nejsou danou osobou ve zvolené základní škole vůbec

naplňovány, ale u kterých by bylo vhodné – i přes snahu o jejich reflexi výchovným poradcem – jejich výkon daným odborníkem ještě zlepšit/znásobit – bylo zjištěno, že pedagogičtí pracovníci se přiklánějí nejčastěji k bodu „spolupráce se školním psychologem a školním speciálním pedagogem“, a to konkrétně ve 22 % všech případů.

Po 16 % získaly shodné zastoupení ve vzorku reakce „předkládání návrhů na postupy a řešení problémů žáků“ a „spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče a speciálně pedagogickým centrem“.

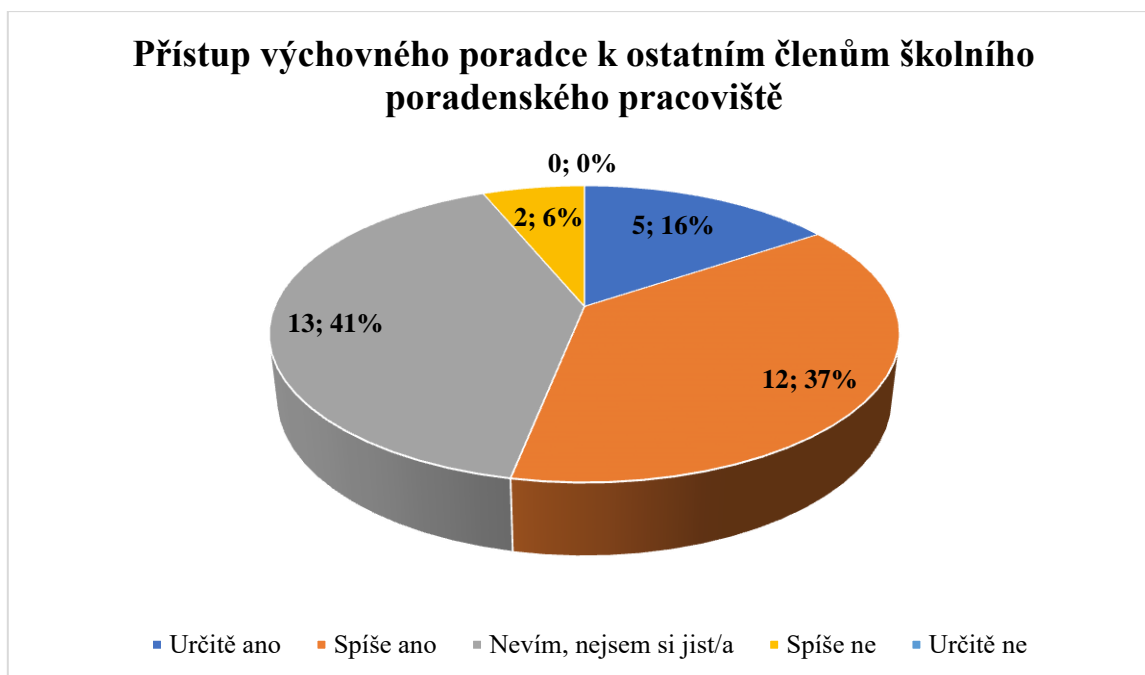
Podílem 9 % jsou zastoupeny odpovědi „průběžný monitoring chování žáků v rámci jejich školní docházky“, „koordinace spolupráce třídních učitelů se školním psychologem a školním speciálním pedagogem“ a „pomoc s vytvářením kariérového poradenství školy ve spolupráci s úřadem práce“.

Ve výši 6 % zastoupení se pak ocitají reakce respondentů na položku v podobě „metodická pomoc třídním učitelům v řešení problémů kolektivů jednotlivých tříd“, „podílení se na realizaci preventivního programu školy, pomoc s jeho vytvářením“ a „nevím, nejsem si jist/a“.

Možnosti „nic z uváděného“, „vše z uváděného“ „spolupráce se zákonnými zástupci dítěte“, „vedení písemných záznamů vlastní činnosti“, „spolupráce se školním metodikem prevence“, „detekce žáků vyžadujících pomoc“ a „pomoc s kariérovým poradenstvím ve spolupráci s učiteli odborných předmětů“ nebyly zvoleny žádným z respondentů. Jejich podílové zastoupení na vzorku je tedy 0 %. V těchto oblastech tedy dotazovaní pedagogičtí pracovníci nespatřují u výchovného poradce ve škole, v níž působí, výrazná opomenutí.

Položka č. 7 administrovaného dotazníku: *Je možné z Vaší strany hodnotit přístup výchovného poradce k jeho kolegům ze školního poradenského pracoviště jako snahu o nastolení a podporu týmové spolupráce?*

Graf 11: Reakce dotazovaných respondentů na sedmou položku administrovaného dotazníku



Zdroj: *Výzkumné šetření autora*

V případě sedmé položky dotazníku bylo zjištěno, že nejvyšší počet pedagogických pracovníků působících v konkrétně vybrané základní škole si není jisto, zda přístup výchovného poradce k jeho kolegům ze školního poradenského pracoviště lze objektivně charakterizovat coby snahu o nastolení/podporu vzájemné týmové spolupráce. Uváděnou reakci zvolilo celkem 41 % zkoumaného vzorku pedagogů.

Celkem 37 % dotazovaných uvedlo, že spíše souhlasí s názorem, že se výchovný poradce v rámci týmu školního poradenského pracoviště projevuje zmíněným způsobem.

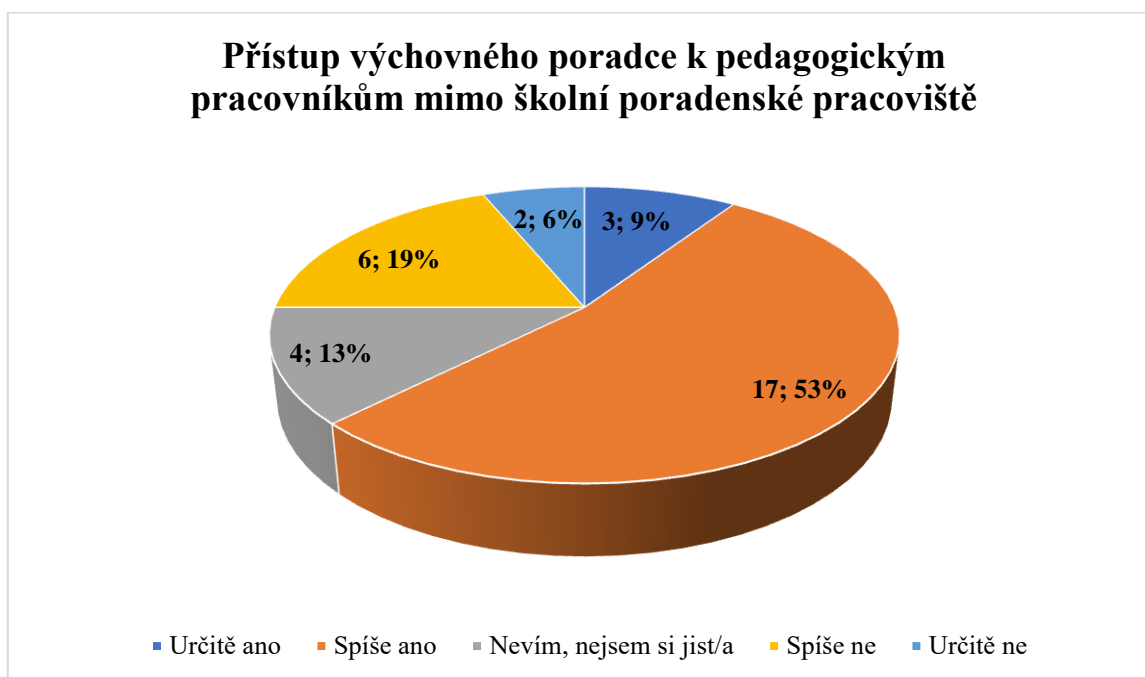
U 16 % respondentů byla získána odpověď na položku v podobě „určitě ano“, tito tedy zcela souhlasí s tím, že se jejich výchovný poradce v týmu školního poradenského pracoviště snaží nastolovat a dále udržovat/podporovat vzájemnou spolupráci.

Dalších 6 % zkoumaného vzorku pedagogických pracovníků se vyjádřilo ve smyslu, že se spíše nedomnívají, že by výchovný poradce působící na jejich základní škole fungoval podobným způsobem.

Reakci na položku ve znění „určitě ne“ nezvolila žádná z dotazovaných osob. Její zastoupení ve vzorku bylo tedy nulovým.

Položka č. 8 administrovaného dotazníku: *Je možné z Vaší strany hodnotit přístup výchovného poradce k pedagogickým pracovníkům fungujícím mimo školní poradenské pracoviště jako snahu o nastolení a podporu týmové spolupráce?*

Graf 12: Reakce dotazovaných respondentů na osmou položku administrovaného dotazníku



Zdroj: Výzkumné šetření autora

U osmé položky dotazníku byla nejčastěji ze strany respondentů uváděna reakce „spíše ano“, kterou zvolilo 53 % všech respondentů, tedy jejich nadpoloviční většina. Tito pedagogičtí pracovníci zvolené základní školy se tedy domnívají, že jejich výchovný poradce se spíše snaží o to, aby ve vztahu k pedagogům neuplatňujícím se přímo v rámci školního poradenského pracoviště nastoloval týmovou spolupráci a tuto dále také udržoval.

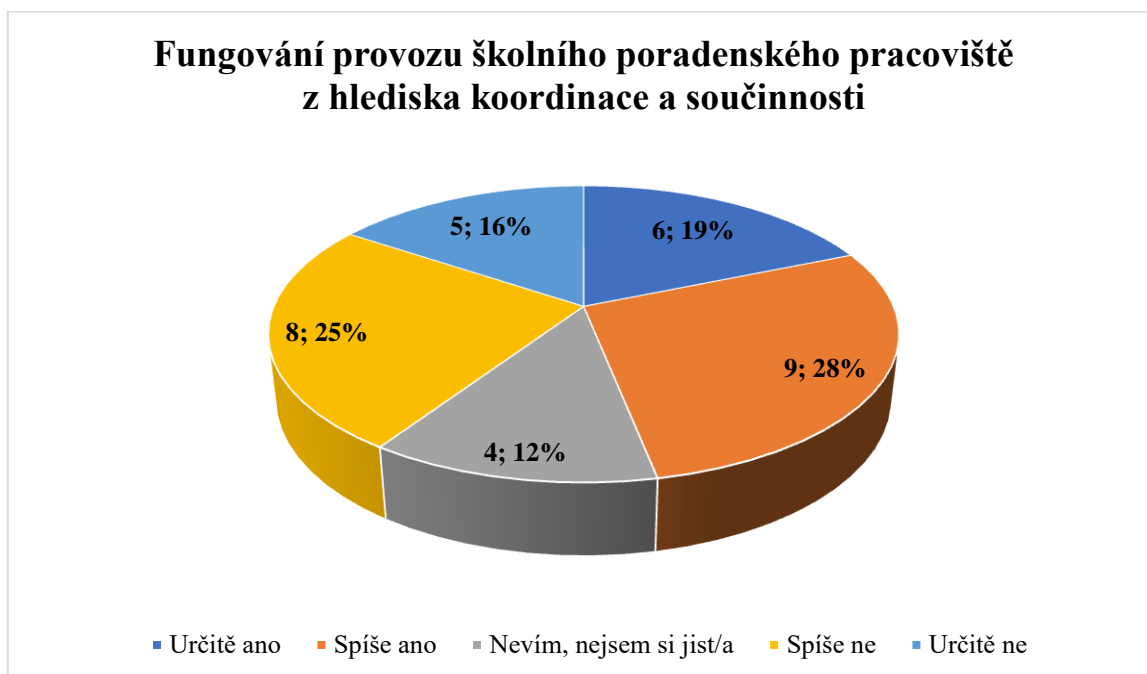
Dalších 19 % pedagogických pracovníků se naopak domnívá, že k podobným projevům a snaze ze strany na škole působícího výchovného poradce spíše nedochází.

Od 13 % zkoumaného vzorku pedagogických pracovníků vybrané základní školy bylo zjištěno, že si tito nejsou jisti odpovědí na položenou otázku. Nepřiklání se tedy ani k názoru, že by se o týmovou spolupráci vně školního poradenského pracoviště výchovný poradce aktivně snažil, ani k odpovědi, že se takto spíše (či vůbec) neděje.

Celkem 9 % dotazovaného vzorku respondentů uvádí, že se o spolupráci týmového charakteru vně školní poradenské pracoviště výchovný poradce aktivně snaží zcela jistě. Zbývajících 6 % respondentů pak uvedlo opačnou reakci, tedy že k podobným projevům u jejich výchovného poradce určitě nedochází.

Položka č. 9 administrovaného dotazníku: *Hodnotíte provoz školního poradenského pracoviště na Vaší škole – se všemi jeho účastníky, kteří se v jeho rámci angažují – jako dobře koordinovaný a součinně fungující?*

Graf 13: Reakce dotazovaných respondentů na devátou položku administrovaného dotazníku



Zdroj: Výzkumné šetření autora

V položce číslo devět dotazníku nejvyšší zastoupení dotazovaných pedagogických pracovníků základní školy odpovědělo, že se domnívají, že provoz školního poradenského pracoviště na škole, v níž pracují, se všemi jeho účastníky, lze hodnotit jako spíše dobře koordinovaný a součinně fungující. O uváděné skutečnosti je přesvědčeno 28 % pedagogů.

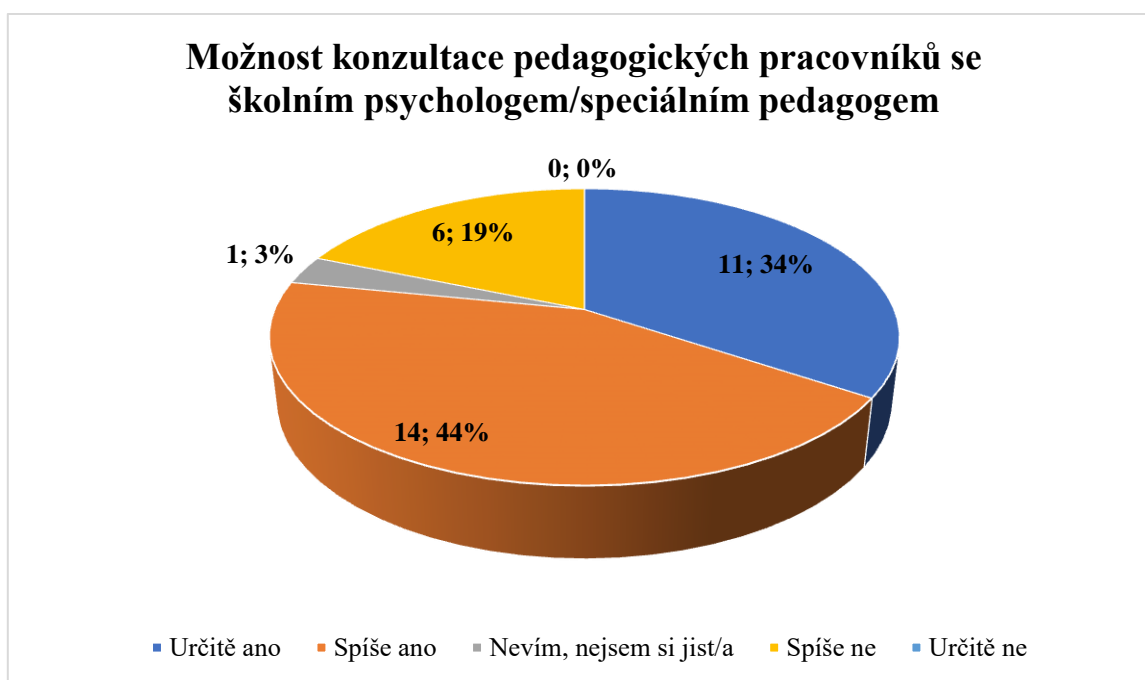
Dalších 25 % pedagogických pracovníků ze vzorku výzkumu (tedy jedna jeho čtvrtina) se naopak domnívá, že podobná koordinace a součinnost všech pracovníků angažujících se v rámci školního poradenského pracoviště dané základní školy spíše nefunguje.

Celkem 19 % respondentů ze vzorku uvádí, že koordinace a součinnost členů utvářejících školní poradenské pracoviště na jejich základní škole zcela jistě funguje. Naopak 16 % pedagogů se domnívá, že podobná skutečnost zcela jistě neplatí.

Zbývajících 12 % vzorku na položku uvádí reakci „nevím, nejsem si jist/a“.

Položka č. 10 administrovaného dotazníku: *Je pro Vás možné v případě potřeby konzultovat potřebná témata či problémy týkající se žáků (případně kolektivu pedagogů) se školním psychologem či školním speciálním pedagogem?*

Graf 14: Reakce dotazovaných respondentů na desátou položku administrovaného dotazníku



Zdroj: Výzkumné šetření autora

Dle vyjádření respondentů k desáté položce dotazníku bylo zjištěno, že tito dle vlastního přesvědčení mají možnost se s velkou pravděpodobností obrátit s potřebou konzultace na členy školního poradenského pracoviště, konkrétně na školního psychologa či školního speciálního pedagoga, s nimiž mohou řešit potíže týkající se žactva, nebo také i ty, jež vyvstávají v samotném kolektivu spolupracovníků. O dané skutečnosti je přesvědčeno 44 % zkoumaného vzorku osob a jedná se o nejčteněji zastoupenou reakci na otázku.

Celkem 34 % respondentů je pak o výše zmíněných možnostech zcela přesvědčeno.

U 19 % pedagogických pracovníků byla zjištěna odpověď, že spíše nemají možnost se v případě potřeby na školního psychologa či školního speciálního pedagoga obrátit s žádostí o konzultaci.

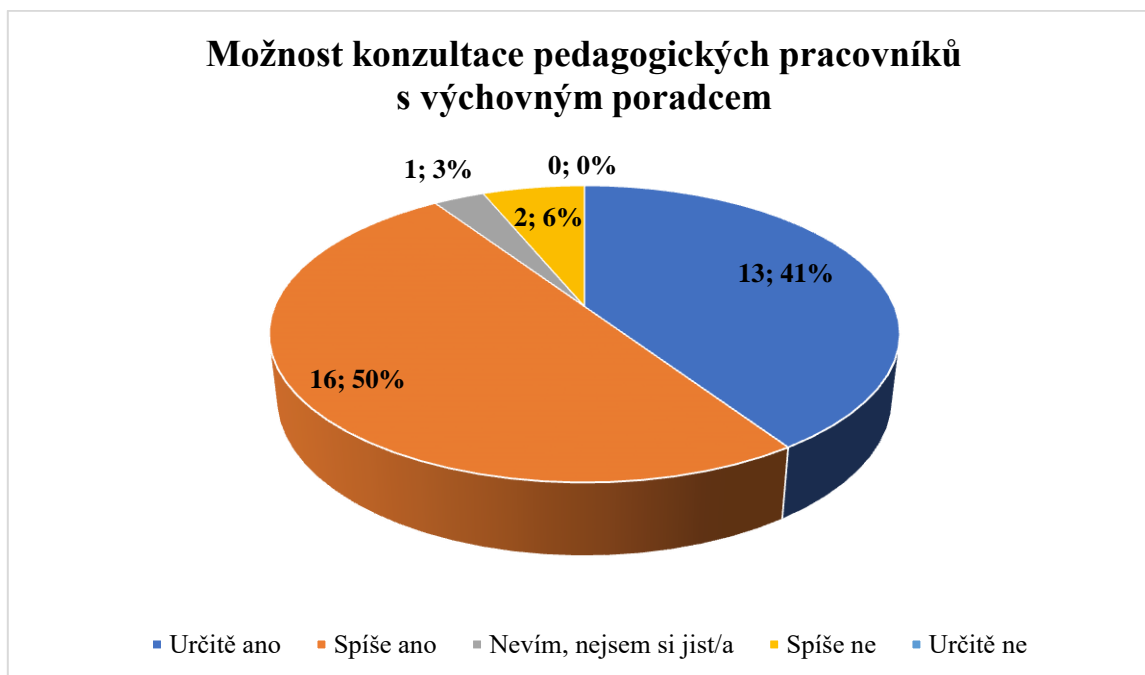
Zbývající 3 % dotazovaných uvedlo, že si nejsou odpovědí na položenou otázku jisti, neznají odpověď.

Reakci „určitě ne“ v případě desáté položky nezvolila ani jedna z dotazovaných osob, její zastoupení na vzorku je tak nulové.



Položka č. 11 administrovaného dotazníku: *Je pro Vás možné v případě potřeby konzultovat potřebná témata či problémy týkající se žáků (případně kolektivu pedagogů) přímo s výchovným poradcem?*

Graf 15: Reakce dotazovaných respondentů na jedenáctou položku administrovaného dotazníku



Zdroj: *Výzkumné šetření autora*

U předposlední položky dotazníku byla nejčteněji zvolenou reakcí ze strany pedagogických pracovníků zvolené základní školy možnost „spíše ano“, kterou zvolila celá polovina respondentů. Tito také uvádějí, že v případě potřeby mají možnost konzultovat své problémy se žáky či kolegy ve škole se zde působícím výchovným poradcem. Danou reakci zvolilo přesně 50 % dotazovaných.

Druhou nejčastější reakcí byla výpověď, že pedagogičtí pracovníci mohou zcela jistě podobný krok využít (jednalo se o reakce „určitě ano“), a to v 41 % všech případů.

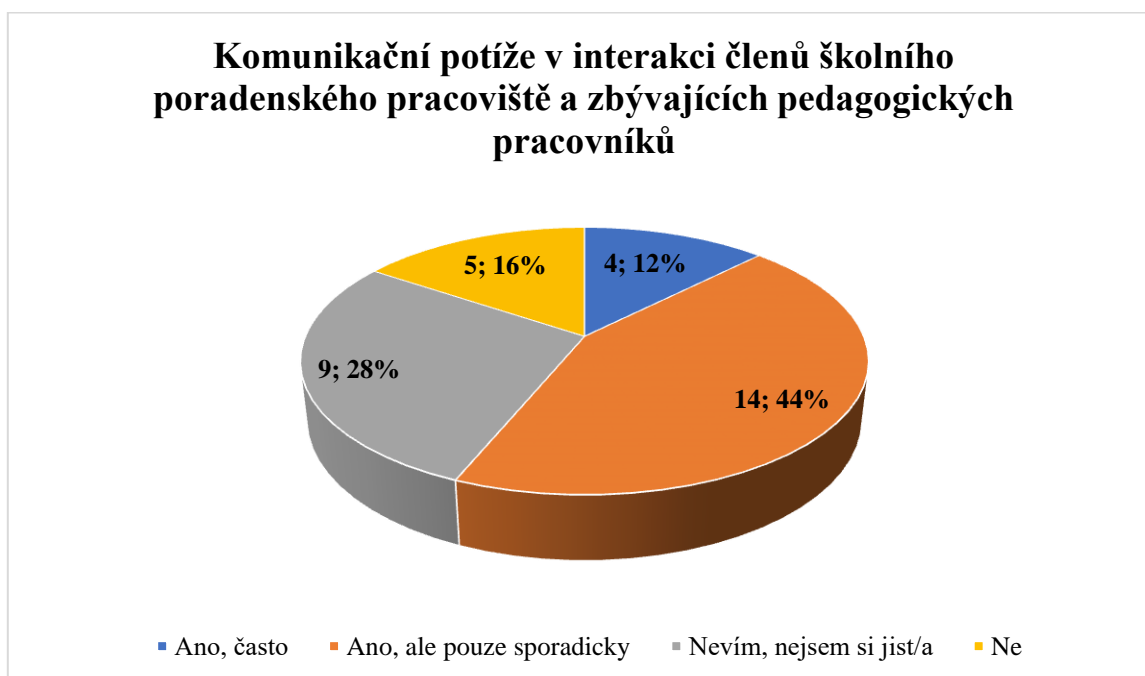
Celkem 6 % zkoumaného vzorku osob se přiklonilo k výpovědi, že podobný krok v případě potřeby spíše využít nemohou.

Zbývající 3 % respondentů zvolilo reakci „nevím, nejsem si jist/a“.

Možnost reakce „určitě ne“ u dané položky nezvolil ani jeden dotazovaný respondent, procentuální zastoupení reakce ve vzorku je tedy nula.

Položka č. 12 administrovaného dotazníku: *Nastávají v případě interakce mezi členy školního poradenského pracoviště a zbývajícími pedagogickými pracovníky na škole komunikační potíže (bariéry, nedorozumění apod.)?*

Graf 16: Reakce dotazovaných respondentů na dvanáctou položku administrovaného dotazníku



Zdroj: Výzkumné šetření autora

U poslední položky dotazníku respondenti nejčastěji volili reakci uvádějící, že v případě interakce mezi členy podílejícími se na fungování školního poradenského pracoviště a zbývajícími pedagogickými pracovníky na škole nastávají komunikační potíže (v podobě nejruznějších bariér či například nedorozumění aj.), ovšem tyto mají tendenci se projevovat pouze sporadicky, nikoli tedy frekventovaně či dokonce na denní bázi. K uváděné odpovědi se přiklonilo 44 % zkoumaného vzorku pedagogických pracovníků.

Dalších 28 % dotazovaných osob ze vzorku uvedlo u položky reakci „nevím, nejsem si jista/a.“

Celkem u 16 % respondentů byla zjištěna odpověď vyjadřující, že k podobným komunikačním potížím ve vzájemné interakci mezi členy školního poradenského pracoviště a ostatními pedagogy nedochází.

Zbývajících 12 % zkoumaného vzorku osob vyjádřilo, že ke zmíněným situacím, kdy v interakci dochází ke komunikačním potížím a důsledkům z nich vyplývajícím na zvolené základní škole dochází často.

#### **4.2. Shrnutí praktické části**

Z informací získaných dotazníkovým šetřením na zvoleném vzorku pedagogických pracovníků vyplývají následující zjištění:

- Správně informováno o tom, kdo z hlediska profesního spoluutváří tým školního poradenského pracoviště je celkem 34 % pedagogických pracovníků působících na sledované základní škole – tito uvedli, že do týmu takového pracoviště běžně nepatří školní sociální pracovník;
- Pouze 9 % pedagogických pracovníků působících na zvolené základní škole správně uvedlo, že výchovný poradce má v popisu své činnosti jak spolupráci se všemi ostatními členy školního poradenského pracoviště (tedy se školním metodikem prevence, školním sociálním pedagogem, školním psychologem a školním speciálním pedagogem), tak také i s třídními učiteli prvního i druhého stupně základního vzdělávání;
- Výchovný poradce na zvolené základní škole se dle 28 % respondentů věnuje všem bodům prezentovaného výčtu činností (tedy jak kariérovému poradenství směrem k žákům, tak detekci žáků vyžadujících specifickou pomoc, stejně jako i práci se zákonnými zástupci žáků, koordinaci spolupráce vyučujících se školním psychologem/speciálním pedagogem/speciálním pedagogem/metodikem prevence a taktéž ochraně práv žáků);
- Důkazem/odrazem pozitivního působení výchovného poradce ve zvolené vzdělávací instituci je zejména vysoký podíl dalšího studia u žáků po skončení povinné základní školní docházky v oborech a institucích, o něž mají oni sami zájem (informace byla získána os 19 % respondentů); dále v sestupném pořadí co do počtu odpovědí byly uváděny pozitivní dopady v podobě nízkých počtů žáků manifestujících

problematické chování/nízkého procenta výskytu sociálně patologických jevů ve třídách a škole, přátelská atmosféra panující ve škole i třídách, bezproblémová komunikace mezi zástupci školského poradenského pracoviště a interakce mezi nimi a ostatními pedagogickými pracovníky a v neposlední řadě vysoký zájem zákonných zástupců žáků o interakci se školním psychologem/školním speciálním pedagogem;

- Nejčastěji se výchovný poradce na zvolené škole nemá tendenci věnovat zejména průběžnému monitoringu chování žáků v rámci jejich školní docházky (uvedlo jako reakci 16 % respondentů); dále v sestupném pořadí co do počtu odpovědí bylo uváděno neplnění povinnosti spolupráce se školním psychologem/školním speciálním pedagogem, nekoordinování spolupráce třídních učitelů se školním psychologem/školním speciálním pedagogem, nepředkládání návrhů na postupy a řešení problémů žáků, nepomáhání třídním učitelům v metodice řešení problémů kolektivů jednotlivých tříd/nespolupráce s pedagogicko psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče a speciálním pedagogickým centrem, nedostatečná pomoc s vytvářením kariérového poradenství školy ve spolupráci s úřadem práce a následně nespolupráce se školním metodikem prevence;
- Vhodné by bylo výchovným poradcem zlepšit/znásobit zejména činnost spolupráce se školním psychologem a školním speciálním pedagogem (uvedlo 22 % respondentů); dále v sestupném pořadí co do počtu odpovědí taktéž zlepšení v oblasti předkládání návrhů na postupy a řešení problémů žáků/spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče a speciálním pedagogickým centrem, ve sférách průběžného monitoringu chování žáků v rámci jejich školní docházky/koordinace spolupráce třídních učitelů se školním psychologem a školním speciálním pedagogem/pomoci s vytvářením kariérového poradenství školy ve spolupráci s úřadem práce, stejně jako i zlepšení metodické pomoci třídním učitelům v řešení problémů kolektivů jednotlivých tříd/podílení se na realizaci preventivního programu školy, pomoc s jeho vytvářením;
- Nejvyšší počet pedagogických pracovníků si není jist, zda přístup výchovného poradce k jeho kolegům ze školního poradenského pracoviště lze objektivně charakterizovat coby snahu o nastolení/podporu vzájemné týmové spolupráce (uvedlo 41 % respondentů); pro podpůrné působení se (ve větší či menší míře) vyjádřilo 53 % dotazovaných, zatímco proti pouze 6 %);

- Pedagogičtí pracovníci zvolené základní školy se domnívají, že jejich výchovný poradce se spíše snaží o to, aby ve vztahu k pedagogům neuplatňujícím se přímo v rámci školního poradenského pracoviště nastoloval týmovou spolupráci a dále ji i udržoval (uvedlo 53 % respondentů; pro se ve větší či menší míře vyjádřilo celkem 62 %, proti pak 25 % vzorku);
- Pedagogičtí pracovníci se domnívají, že provoz školního poradenského pracoviště na škole, v níž pracují, se všemi jeho účastníky, lze hodnotit jako spíše dobře koordinovaný a součinně fungující (uvedlo 28 % respondentů; pro se ve větší či menší míře vyjádřilo celkem 47 %, proti pak 41 % vzorku);
- Pedagogičtí pracovníci mají možnost se s velkou pravděpodobností obrátit s potřebou konzultace na členy školního poradenského pracoviště, konkrétně na školního psychologa či školního speciálního pedagoga kvůli řešení potíží se žáky nebo kolegy (uvedlo 44 % respondentů; pro se ve větší či menší míře vyjádřilo celkem 78 %, proti pak 19 %);
- V případě potřeby mají pedagogičtí pracovníci možnost konzultovat své problémy se žáky či kolegy s výchovným poradcem (uvedlo 50 % respondentů; pro se ve větší či menší míře vyjádřilo celkem 91 %, proti pak 6 % vzorku);
- V interakci členů školního poradenského pracoviště a zbývajících pedagogy ve škole vyvstávají komunikační potíže pouze sporadicky (uvedlo 44 % respondentů; dle 16 % vzorku k nim nedochází vůbec, zatímco 12 % uvádí, že naopak často).

### 4.3. Závěr šetření a doporučení

V podkapitole určené závěru šetření a případným doporučením z těchto závěrů vyplývajícím budou vyhodnoceny výzkumné hypotézy stanovené na počátku praktické části. Zároveň budou též zodpovězeny jednotlivé výzkumné otázky, jež byly pro empirickou činnost zformulovány.

Na základě empirického šetření je možné **hypotézu číslo 1** – „*Interakce členů školního poradenského pracoviště je nadpoloviční většinou dotazovaných pedagogických pracovníků nahlížena jako týmová spolupráce*“ – **potvrdit** jako platnou. Dotazováním pedagogických pracovníků zvolené základní školy bylo dokázáno, že 53 % z nich považuje přístup

výchovného poradce k jeho kolegům ze školního poradenského pracoviště za nastolující a podporující týmovou spolupráci.

**Hypotéza číslo 2** – *Interakce členů školního poradenského pracoviště s ostatními pedagogickými pracovníky působícími v instituci není převážnou většinou respondentů hodnocena coby týmová spolupráce* – byla dotazováním v základní škole **vyvrácena**. Nadpoloviční většina respondentů ve výzkumu uvedla, že výchovný poradce působící ve škole se snaží o to, aby ve vztahu k pedagogům neangažujících se přímo v rámci školního poradenského pracoviště byla nastolována týmová spolupráce a tato pak nadále udržována.

**Hypotéza číslo 3** – *Komunikační potíže ze strany členů školního poradenského pracoviště vyvstávají pouze sporadicky* – byla **potvrzena**. Nejvyšší zastoupení reakcí na příslušnou položku v dotazníku obsahovalo informaci o tom, že podobné potíže se mají tendenci vyskytovat právě sporadicky, tedy jedenkrát za delší časový úsek.

**Hypotéza číslo 4** – *Největší přínos působení výchovného poradce na škole je pedagogickými pracovníky spatřován zejména v jeho spolupráci se školním psychologem a školním speciálním pedagogem* – byla **vyvrácena**. Naopak respondenti v dotazníku v příslušné položce jako nejčtenější reakci uváděli, že spolupráci se školním psychologem a školním speciálním pedagogem by měl výchovný poradce zlepšovat.

**Hypotéza číslo 5** – *Pedagogičtí pracovníci působící na zvolené základní škole jsou v minimálně 90 % případů vybaveni teoretickými znalostmi týkajícími se fungování školního poradenského pracoviště* – byla **vyvrácena**. Bohužel správné informace o fungování školního poradenského pracoviště nebyly prokázány ani u poloviny dotazovaných pedagogů.

**Hypotéza číslo 6** – *Výchovný poradce působící na zvolené základní škole věnuje dostatečnou pozornost všem bodům výkonu své běžné profesní praxe bez toho, aby byly tyto v očích pedagogických pracovníků vnímány jako opomíjené* – byla **vyvrácena**. Respondenti uváděli v dotazníku celou řadu oblastí, v nichž dle jejich názoru výchovný poradce vykazuje značné rezervy a měl by se jim v budoucnu věnovat lépe či více.

Z celkem šesti stanovených hypotéz tak byly čtyři na základě výzkumného šetření vyvráceny (zamítnuty) a zbývající dvě se povedlo potvrdit.

K jednotlivým výzkumným otázkám pak lze uvést následující odpovědi ilustrující taktéž i výše vyslovené potvrzení či vyvrácení jednotlivých hypotéz (tyto hypotézy doplňující):

Na otázku „*Jakým způsobem se projevuje interakce členů školního poradenského pracoviště a jejich interakce s pedagogickými pracovníky působícími ve škole mimo toto pracoviště?*“ lze uvést, že interakce mezi samotnými členy školního poradenského pracoviště převažuje ve větší či menší míře snaha o podpůrné působení ze strany výchovného poradce. Interakce členů poradenského pracoviště ve škole a ostatních pedagogů pak spočívá taktéž ve snaze výchovného poradce o budování týmové spolupráce, z hlediska vyvstávání možných konfliktních situací pak nelze tyto zcela vyloučit, ovšem jejich četnost je nízká.

K otázce „*Které komplikace vyvstávající v interakci členů školního poradenského pracoviště a pedagogických pracovníků neúčastných na tomto pracovišti lze v praxi detekovat?*“ je možné doplnit, že se pedagogičtí pracovníci mají možnost v případě potřeby požádat o konzultaci prakticky kteréhokoli člena školního poradenského pracoviště. V dané oblasti interakce tudíž zpravidla nevyvstávají konflikty.

Otázku „*Jaké základní znalosti mají pedagogičtí pracovníci působící na zvolené základní škole o fungování školního poradenského pracoviště a které informace naopak nemají (správným způsobem) osvojeny?*“ lze zodpovědět tak, že převážná většina pedagogických pracovníků nemá osvojeny základní informace o tom, jak školní poradenské pracoviště funguje, což lze ilustrovat například na neznalosti zastoupení jednotlivých odborných pozic, které by měly být součástí podobného pracoviště, nebo také na neznalosti souhrnu povinností, jež spadají do kompetence působení výchovného poradce. V daných bodech byla výzkumně potvrzena maximálně třetinová znalost problematiky u pedagogických pracovníků.

K otázce „*Které body výkonu praxe výchovného poradce považují pedagogičtí pracovníci působící na zvolené základní škole za nejpodstatnější a které naopak vnímají jako méně podstatné?*“ je možné doplnit, že nejčastěji reflektované ve vztahu k působení výchovného poradce byly ze strany pedagogických pracovníků působících na téže škole, zejména kariérové poradenství vedené směrem k žákům, nebo také detekce žáků se specifickými potřebami. Naopak výchovný poradce dle pedagogů opomíjí monitoring chování žáků v rámci jejich školní docházky, povinnost spolupráce se školním psychologem a školním speciálním pedagogem a řadu dalších povinností.

Na otázku „*V jakých oblastech výkonu své běžné profesní praxe výchovný poradce na zvolené základní škole zcela selhává, případně je minimálně opomíjí?*“ lze reagovat, že (krom již zmíněných opomíjených povinností) pedagogové doporučují zaměřit se na následující opomíjené povinnosti spadající do výkonu práce výchovného poradce: předkládání návrhů na postupy a řešení problémů žáků, spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče a speciálním pedagogickým centrem, nebo zlepšení metodické pomoci třídním učitelům v řešení problémů kolektivů jednotlivých tříd (podílení se na realizaci preventivního programu školy).

Poslední dva uváděné odstavce v sobě taktéž reflektují doporučení, která lze k fungování školního poradenského pracoviště z pozice osoby výchovného poradce zdůraznit. Výchovný poradce by tedy měl na zvolené základní škole především:

- Věnovat větší úsilí monitoringu chování žáků v rámci jejich školní docházky;
- Častěji/vyšší měrou spolupracovat se školním psychologem a školním speciálním pedagogem;
- Angažovat se v předkládání návrhů postupů a řešení problémů žáků;
- Do vyšší míry spolupracovat s pedagogicko - psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče a speciálním pedagogickým centrem;
- Věnovat svůj zájem, pozornost a čas tématice metodické pomoci třídním učitelům v řešení problémů kolektivů jednotlivých tříd (včetně aktivnějšího podílení se na realizaci preventivního programu školy).

Na základě výše uvedených doporučení lze předpokládat nejen zlepšení výkonu profese samotného výchovného poradce, ale taktéž zefektivnění fungování školního poradenského pracoviště jakožto celku. Daný fakt vyplývá zejména z informací potvrzujících, že je to výchovný poradce, který do značné míry koordinuje spolupráci, vzájemnou interakci a komunikaci mezi jednotlivými členy daného pracoviště, stejně jako i mezi těmito členy a dalšími kolegy z řad pedagogických pracovníků. Je to právě výchovný poradce, kdo má nejvyšší zásluhu a nejlepší předpoklady pro to, aby školní poradenské pracoviště – jednotliví jeho zástupci – fungovali na základě týmové spolupráce. Pro tuto spolupráci ovšem musí výchovný poradce nikoli pouze podporovat v práci své kolegy, ale zejména jít profesně sám příkladem. Stejně tak je plnění jednotlivých dílčích povinností důležité ve vztahu k zákonným



zástupcům žáka, kteří budou zřejmě nejčastěji hodnotit efektivitu fungování školy v dané oblasti zájmu, jelikož jejich potomci bývají (společně se svými rodiči) klienty výkonu profesní praxe jednotlivých zaměstnanců působících v rámci školního poradenského pracoviště.

## ZÁVĚR

Text se zaměřuje na tematiku (problematiku) útvaru označovaného jako školní poradenské pracoviště. S tímto se lze setkávat na základních a středních školách v České republice, ačkoli každé z takových pracovišť může mít odlišný počet členů a mohou zde být zastoupeny odlišné profese, které by měly dohromady v ideálním případě celé pracoviště utvářet.

Styčnou osobou v rámci podobných pracovišť je zejména výchovný poradce, který je na škole přítomen vždy (na rozdíl například od školního speciálního pedagoga nebo školního psychologa apod.).

Hlavní těžiště bakalářské práce spočívalo ve vlastní výzkumné činnosti autora, kdy tato byla orientována na konkrétně zvolenou základní školu působící na území České republiky. Pedagogičtí pracovníci zde působící se v celkem 12 položkách dotazníku, jenž jim byl administrován, vyjadřovali jak k fungování školního poradenského pracoviště a povinnostem jeho členů (hlavně právě již zmíněného výchovného poradce), ale taktéž byla skrze dotazování stanovována úroveň jejich vlastních znalostí o daném pracovišti.

Ve výsledku bylo zjištěno, že pedagogové nemají ve většině případů osvojeny základní poznatky o školním poradenském pracovišti v obecné rovině. V rovině názorové bylo zjištěno, že poradenské pracoviště fungující na jejich škole se jakožto celek nevyznačuje zásadními nedostatky (všem pedagogickým pracovníkům tento tým profesionálů s různými specializacemi umožňuje konzultovat jejich aktuální problémy vyvstávající z edukační praxe i osobních vztahů panujících na pracovišti), týmová spolupráce je podporována nikoli pouze v rámci samotného pracoviště, ale také vně něj směrem k dalším pedagogům (například třídním učitelům jednotlivých ročníků apod.).

Zároveň však pedagogičtí pracovníci uvedli celou řadu oblastí, jež spadají do sféry působení výchovného poradce, které dle jejich přesvědčení nejsou konkrétně na jejich škole dostatečně (efektivně) naplňovány. Opomíjena je dle zjištění například spolupráce výchovného poradce samotného se školním psychologem a školním speciálním pedagogem. Výchovný poradce se málo angažuje v preventivních programech školy a za nedostatečný je považován taktéž monitoring projevů žáků během jejich docházky do školy ze strany daného pracovníka.

Naopak jako velmi pozitivní nahlízejí pedagogové působící na vybrané základní škole fungování kariérního poradenství vedeného směrem k žákům ze strany výchovného poradce, jelikož toto v konečném důsledku vede například k vysoké úspěšnosti možnosti navazujícího středoškolského studia v oborech, o nichž sami žáci projevují osobní zájem.

Výchovným poradcem opomíjené pracovní úkoly a povinnosti lze vnímat jako oblasti výkonu jeho profese, které jsou jím samotným marginalizovány. Ve vztahu k fungování školního poradenského pracoviště coby týmu spolupracovníků podobný přístup k výkonu práce ze strany výchovného poradce může vést k narušení efektivity daného týmu, jelikož vlastní negativní příklad může nevhodným způsobem inspirovat i další členy poradenského týmu. Tito mohou být taktéž přetěžováni plněním úkolů nespádajících do jejich vlastních povinností, úkolů, které by měly být zvládnuty právě výchovným poradcem. Jakékoli neplnění povinností, které je navíc ostatními pedagogy zaznamenáno a negativně hodnoceno může vést k poškozování fungování školního poradenského pracoviště coby týmu.

Výsledky empirického šetření zaznamenané v této práci je nutné brát s určitou rezervou. S výjimkou dvou prvních položek dotazníku (které byly zaměřeny na znalosti pedagogů) byl dotazník jako nástroj pro sběr potřebných dat formulován způsobem, kdy měli jednotliví respondenti vyjádřit svůj osobní názor či přesvědčení, nikoli objektivně platnou skutečnost. Záleží tedy na jejich schopnosti dlouhodobě vnímat skutečnosti, na něž jsou tázáni a následně je vhodným způsobem vyhodnocovat.

Dále je nutné upozornit, že empirická data byla pro výzkumné šetření získávána pouze v rámci jedné vzdělávací instituce základní školy. Získaná data tudíž není vhodné zobecňovat na všechna podobná vzdělávací zařízení. Informace získané dotazování respondentů a závěry z nich vyplývající jsou validní pouze pro zvolenou základní školu, pro ostatní instituce zajišťující povinnou školní docházku mohou posloužit jako informační materiál či určitá motivace pro provedení podobného šetření, jeho replikaci. V žádném případě není vhodné brát zde uváděná zjištění jako nevyvratitelná či statisticky významná s ohledem na všechny pedagogické pracovníky či členy školních poradenských pracovišť.

## Seznam zdrojů

1. ČÁKIOVÁ, Julie, Lucie JAROLÍMKOVÁ a HODAČ Tomáš. *Informační centra pro mládež v EU: Informační a poradenské služby*. Praha: MŠMT, 2010, 77 s. ISBN 978-80-867-8488-5.
2. HLAĐO, Petr. *Profesní orientace adolescentů: poznatky z teorií a výzkumů*. Brno: Konvoj, 2012. Monografie (Konvoj). 140 s. ISBN 978-80-7302-164-1.
3. HOLÁ, Lenka. *Mediace a možnosti využití v praxi*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). 512 s. ISBN 978-80-247-4109-3.
4. JEDLIČKA, Richard. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). 544 s. ISBN 978-80-247-5447-5.
5. JEDLIČKA, Richard, Jaroslav KOŤA a Jan SLAVÍK. *Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání*. Praha: Grada, 2018. 528 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-271-0586-1.
6. KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). 264 s. ISBN 978-80-247-4502-2.
7. KREJČOVÁ, Lenka, Zuzana HLADÍKOVÁ, Kamila ŠEMBEROVÁ a Kamila BALHAROVÁ. *Specifické poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie*. 2., aktualizované vydání. Brno: Edika, 2018. Rádce pro rodiče a učitele. 248 s. ISBN 978-80-266-1219-3.
8. LECHTA, Viktor, ed. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010. 440 s. ISBN 978-80-7367-679-7.
9. MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). 192 s. ISBN 978-80-247-5309-6.
10. NOVÁK, Tomáš a Petr ŠMOLKA. *Manželské a rodinné poradenství*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Psyché (Grada). 128 s. ISBN 978-80-247-5873-2.
11. PEŠOVÁ, Ilona a Miroslav ŠAMALÍK. *Poradenská psychologie pro děti a mládež*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). 150 s. ISBN 80-247-1216-4.

12. PROCHÁZKA, Roman. *Teorie a praxe poradenské psychologie*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). 256 s. ISBN 978-80-247-4451-3.
13. PUGNEROVÁ, Michaela. *Psychologie: pro studenty pedagogických oborů*. Praha: Grada, 2019. Pedagogika (Grada). 280 s. ISBN 978-80-271-0532-8.
14. SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). 322 s. ISBN 978-80-247-1821-7.
15. ŠNÝDROVÁ, Ivana, 2008. *Psychodiagnostika*. Praha: Grada. 144 s. ISBN 978-80-247-2165-1.
16. ŠVAMBERK ŠAUEROVÁ, Markéta, Klára ŠPAČKOVÁ a Eva NECHLEBOVÁ. *Speciální pedagogika v praxi: komplexní péče o děti se SPUCH*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). 248 s. ISBN 978-80-247-4369-1.
17. VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). 456 s. ISBN 978-80-247-3357-9.
18. VOJTÍŠEK, Petr. *Princip solidarity ve financování služeb sociální péče*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. 136 s. ISBN 978-80-246-3709-9.
19. ZAPLETALOVÁ, Jana. *Co dělá školní psycholog: Kritika místa profese*, s. 14 s. [online]. 2020 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z:  
[https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwif6d\\_KDqAhVCwKQKHQNoC4QQFjABegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.msk.cz%2Fassets%2Fmas%2Fporadna.pdf&usg=AOvVaw0VicGR5cFbVSbN1ljKD](https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwif6d_KDqAhVCwKQKHQNoC4QQFjABegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.msk.cz%2Fassets%2Fmas%2Fporadna.pdf&usg=AOvVaw0VicGR5cFbVSbN1ljKD)  
78p.
20. ZAPLETALOVÁ, Jana. *Školní poradenská pracoviště (ŠPP)*. NÚV: Národní ústav pro vzdělávání [online]. 2020 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi/skolni-poradenska-pracoviste>.

## Další zdroje

1. Mají na to! Jak podpořit sociálně znevýhodněné děti na ZŠ. *Výchovný poradce* [online]. 2020 [cit. 2020-06-18]. Dostupné z: <http://www.majinato.cz/29-vychovny-poradce.php>.
2. MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Zákony: Vybrané zákony vztahující se k prevenci* [online]. 2020 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/zakony-1>.
3. NPI: Národní pedagogický institut České republiky. *Inkluze (Podpora skutečného vzdělávání v pedagogické praxi): Školní poradenské pracoviště* [online]. 13. 3. 2018 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <http://www.inkluzevpraxi.cz/kategorie-reditel/1149-povinnosti-skolního-poradenskeho-pracoviste>.
4. *Vyhláška č. 27/2016 Sb., Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných* [online]. 28. 1. 2016 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27>.
5. *Vyhláška č. 197/2016 Sb., Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky* [online]. 17. 6. 2016 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-197>.
6. *Vyhláška č. 317/2005 Sb., Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků* [online]. 25. 11. 2014 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-317>.
7. *Zákon č. 561/2004 Sb., Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)* [online]. 1. 10. 2020 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>.
8. *Zákon č. 563/2004 Sb., Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů* [online]. 12. 1. 2016 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

## Příloha I: Dotazník

Pohlaví:                    Ž        M

Věk: \_\_\_\_\_ let

Profesní zařazení:

Délka výkonu praxe: \_\_\_\_\_ let/měsíců

### 1. Který z následujících odborníků dle Vašeho názoru nepatří mezi členy školního poradenského pracoviště?

- Školní speciální pedagog
- Školní psycholog
- Výchovný poradce
- Školní metodik prevence
- Školní sociální pedagog
- Školní sociální pracovník
- Nevím, nejsem si jistý/á

### 2. Dle vašeho odborného názoru je zásadní, aby výchovný poradce působící ve škole spolupracoval zejména s následujícími spolupracovníky podílejícími se na chodu školského poradenského pracoviště ...

- S vyučujícími na prvním stupni základní školy
- S vyučujícími působícíma na druhém stupni základní školy
- Se školním metodikem prevence a školním sociálním pedagogem
- Se školním psychologem a školním speciálním pedagogem
- S ředitelem školy
- Ani jedna z uváděných možností
- Všechny z uváděných možností
- Nevím, nejsem si jista/a

**3. Výchovný poradce působící na Vaší základní škole se věnuje kterým z následujících činností?**

- Monitoringu chování žáků (jejich docházky)
- Detekci žáků vyžadujících pomoc/péči psychologického či sociálního charakteru
- Kariérovému poradenství u žáků
- Koordinaci spolupráce mezi běžnými vyučujícími obou stupňů základního vzdělávání a školním psychologem (případně školním speciálním pedagogem)
- Spolupráci se školním metodikem prevence
- Práci se zákonnými zástupci žáků
- Ochráně práv dětí ve škole
- Všem uváděným bodům
- Žádnému z uváděných bodů
- Nevím, nejsem si jist/a

**4. Který z následujících bodů nejlépe ilustruje prospěšnost výchovného poradce (jeho působení) na Vaší základní škole?**

- Nízký počet žáků vykazujících problematické chování ve třídách
- Vysoký zájem zákonných zástupců žáků o interakci se školním psychologem/školním speciálním pedagogem
- Vysoký podíl úspěšnosti v navazujícím studiu žáků v oborech (na školách), který si tito zvolí
- Přátelský atmosféra panující ve škole i jednotlivých třídách
- Velmi nízké procento výskytu sociálně patologických jevů ve třídách (například šikana apod.)
- Bezproblémová komunikace mezi jednotlivými zástupci školského poradenského pracoviště, stejně jako i interakce mezi nimi a ostatními pedagogickými pracovníky
- Všechny uváděné body
- Žádný z uváděných bodů
- Nevím, nejsem si jist/a



**5. Který z následujících bodů dle Vašeho názorů ve své běžné profesní praxi výchovný poradce působící na Vaší základní škole nenaplnuje?**

- Spolupráce se školním psychologem a školním speciálním pedagogem
- Předkládání návrhů na postupy a řešení problémů žáků
- Spolupráce s PPP, SVP a SPC
- Průběžný monitoring chování žáků v rámci jejich školní docházky
- Detekce žáků vyžadujících pomoc
- Pomoc s kariérovým poradenstvím (spolupráce s učiteli odborných předmětů)
- Koordinace spolupráce třídních učitelů se školním psychologem/školním speciálním pedagogem
- Metodická pomoc třídním učitelům v řešení problémů kolektivů jednotlivých tříd
- Pomoc s vytvářením kariérového poradenství školy spolupracující s ÚP
- Spolupráce se školním metodikem prevence
- Podílení se na realizaci preventivního programu školy (pomoc s vytvářením)
- Vedení písemných záznamů vlastní činnosti
- Spolupráce se zákonnými zástupci dítěte
- Vše z uváděného
- Nic z uváděného
- Nevím, nejsem si jist/a

**6. Ve které z následujících oblastí vlastního profesního působení by, dle Vašeho odborného názoru, měl výchovný poradce působící na Vaší základní škole znásobit vlastní angažovanost a snahy? (Která z předkládaných oblastí je z jeho/její strany opomíjena a mělo by dojít k napravení této „laxnosti“?)**

- Spolupráce se školním psychologem a školním speciálním pedagogem
- Předkládání návrhů na postupy a řešení problémů žáků
- Spolupráce s PPP, SVP a SPC
- Průběžný monitoring chování žáků v rámci jejich školní docházky
- Detekce žáků vyžadujících pomoc
- Pomoc s kariérovým poradenstvím (spolupráce s učiteli odborných předmětů)
- Koordinace spolupráce třídních učitelů se školním psychologem/školním speciálním pedagogem
- Metodická pomoc třídním učitelům v řešení problémů kolektivů jednotlivých tříd

- Pomoc s vytvářením kariérového poradenství školy spolupracující s ÚP
- Spolupráce se školním metodikem prevence
- Podílení se na realizaci preventivního programu školy (pomoc s vytvářením)
- Vedení písemných záznamů vlastní činnosti
- Spolupráce se zákonnými zástupci dítěte
- Vše z uváděného
- Nic z uváděného
- Nevím, nejsem si jist/a

**7. Je možné z Vaší strany hodnotit přístup výchovného poradce k jeho kolegům ze školního poradenského pracoviště jako snahu o nastolení a podporu týmové spolupráce?**

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím, nejsem si jist/a
- Spíše ne
- Určitě ne

**8. Je možné z Vaší strany hodnotit přístup výchovného poradce k pedagogickým pracovníkům fungujícím mimo školní poradenské pracoviště jako snahu o nastolení a podporu týmové spolupráce?**

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím, nejsem si jist/a
- Spíše ne
- Určitě ne

**9. Hodnotíte provoz školního poradenského pracoviště na Vaší škole – se všemi jeho účastníky, kteří se v jeho rámci angažují – jako dobře koordinovaný a součinně fungující?**

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím, nejsem si jist/a
- Spíše ne
- Určitě ne

**10. Je pro Vás možné v případě potřeby konzultovat potřebná témata či problémy týkající se žáků (případně kolektivu pedagogů) se školním psychologem či školním speciálním pedagogem?**

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím, nejsem si jist/a
- Spíše ne
- Určitě ne

**11. Je pro Vás možné v případě potřeby konzultovat potřebná témata či problémy týkající se žáků (případně kolektivu pedagogů) přímo s výchovným poradcem?**

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím, nejsem si jist/a
- Spíše ne
- Určitě ne

**12. Nastávají v případě interakce mezi členy školního poradenského pracoviště a zbývajícími pedagogickými pracovníky na škole komunikační potíže (bariéry apod.)?**

- Ano, často
- Ano, ale pouze sporadicky
- Nevím, nejsem si jist/a
- Ne

## Seznam grafů

Graf 1: Vzorek respondentů dle pohlaví .....	31
Graf 2: Vzorek respondentů dle aktuálního dosaženého věku .....	32
Graf 3: Vzorek respondentů dle profesního zařazení .....	33
Graf 4: Vzorek dle délky výkonu profesní praxe .....	34
Graf 5: Reakce dotazovaných respondentů na první položku administrovaného dotazníku ...	35
Graf 6: Reakce dotazovaných respondentů na druhou položku administrovaného dotazníku .....	36
Graf 7: Reakce dotazovaných respondentů na třetí položku administrovaného dotazníku .....	38
Graf 8: Reakce dotazovaných respondentů na čtvrtou položku administrovaného dotazníku .....	40
Graf 9: Reakce dotazovaných respondentů na pátou položku administrovaného dotazníku ...	42
Graf 10: Reakce dotazovaných respondentů na šestou položku administrovaného dotazníku .....	44
Graf 11: Reakce dotazovaných respondentů na sedmou položku administrovaného dotazníku .....	46
Graf 12: Reakce dotazovaných respondentů na osmou položku administrovaného dotazníku	47
Graf 13: Reakce dotazovaných respondentů na devátou položku administrovaného dotazníku .....	48
Graf 14: Reakce dotazovaných respondentů na desátou položku administrovaného dotazníku .....	49
Graf 15: Reakce dotazovaných respondentů na jedenáctou položku administrovaného dotazníku .....	51
Graf 16: Reakce dotazovaných respondentů na dvanáctou položku administrovaného dotazníku .....	52

## **BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE:**

**Jméno autora:** Renata Nyčová Hofmanová

**Obor:** Speciální pedagogika - vychovatelství

**Forma studia:** Kombinovaná

**Název práce:** Týmová spolupráce školního poradenského pracoviště na ZŠ Průhonice

**Rok:** 2021

**Počet stran textu bez příloh:** 61

**Celkový počet stran příloh:** 5

**Počet titulů českých použitých zdrojů:** 20

**Počet titulů zahraničních použitých zdrojů:** 0

**Počet internetových zdrojů:** 8

**Vedoucí práce:** PhDr. Marie Vacínová, CSc.



